

FÖRHISTORIA I VINBERG

Boplatslämningar från stenålder till vikingatid inom Vinberg 1:3, Vinbergs socken, Falkenbergs kommun, Hallands län.

Arkeologisk förundersökning

Rapporter från Arkeologikonsult 2016:2961

MARTA LINDBERG

ARKEOLOGIKONSULT
Optimusvägen 14
194 34 Upplands Väsby
Tel: 08-590 840 41

www.arkeologikonsult.se

OMSLAG: Undersökningsområdet med Vinbergs kyrka i bakgrunden. Foto från SV.

ALLMÄNT KARTMATERIAL: © Lantmäteriet Dnr: 50007066_140003

© Arkeologikonsult 2016

 Detta verk är licensierat under en Creative Commons Erkännande 4.0 Internationell Licens. Licens texten finns tillgänglig på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv> eller genom att skriva till Creative Commons, 543 Howard Street, 5th Floor, San Francisco, California, 94105, USA.

FÖRHISTORIA I VINBERG

Boplatslämningar från stenålder till vikingatid inom Vinberg 1:3, Vinbergs socken, Falkenbergs kommun, Hallands län.

MARTA LINDEBERG

Arkeologisk förundersökning

Rapporter från Arkeologikonsult 2016:2961

SAMMANFATTNING

Arkeologikonsult har på uppdrag av Falkenbergs kommun genomfört en arkeologisk förundersökning inom fastigheten Vinberg 1:3, Vinbergs socken i Falkenberg. Lämningarna har ännu inte fått något RAÄ-nr och benämns objekt 6.

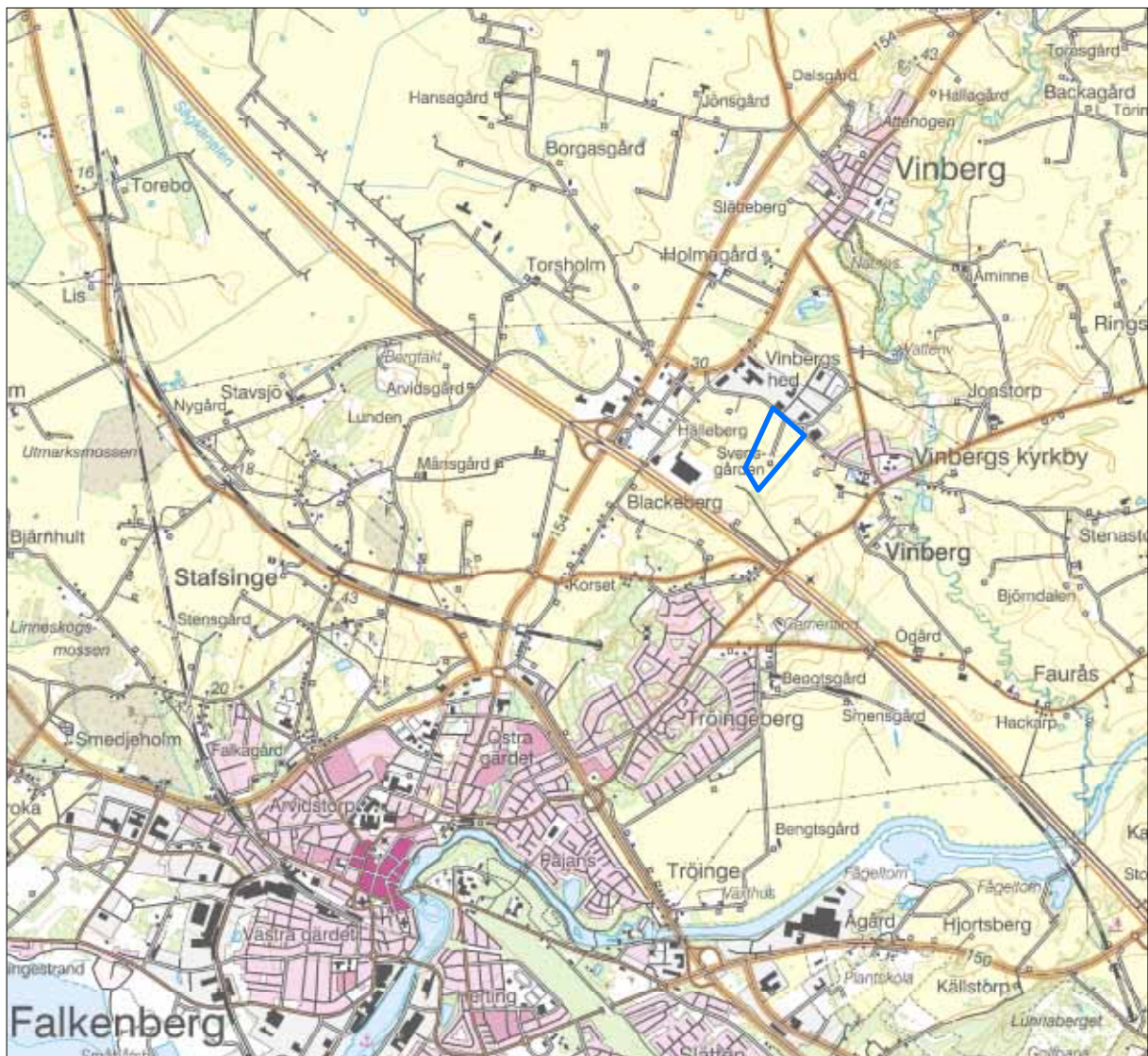
Förundersökningen kunde påvisa tre områden med lämningar. Inom den nordöstra delen av undersökningsområdet påträffades förhistoriska boplatslämningar i form av stolphål, härdar och nedgrävningar. Bland lämningarna finns även några större nedgrävningar som kan utgöra brunnar eller täktgropar och i ett fall möjligen en kokgrop. Fyndmaterial och ¹⁴C-dateringar visar att området har brukats under lång tid, från stenålder fram till historisk tid. Två mer solitärt liggande härdar något västerut bör sannolikt också knytas till detta område.

I undersökningsområdets nordvästra del finns några anläggningar som bedöms vara från mitten av 1800-talet vilka kan relateras till de byggnader som finns markerade på platsen på laga skifteskartan från 1853. Inget framkom vid undersökningen som indikerar att bebyggelsen har någon längre historia bakåt och lämningarna klassas som övrig kulturhistorisk lämning.

I södra delen av undersökningsområdet framkom diken och stөрhål. På laga skifteskartan från 1853 finns ett torp markerat på platsen men inga spår efter detta påträffades vid schaktning. Torpplatsen registreras därför inte som fornlämning.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	4
INLEDNING	7
TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ	7
SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	10
METOD OCH GENOMFÖRANDE	10
RESULTAT	12
Härdar	13
Stolphål	13
Nedgrävningar och gropar	15
Störhål	16
BILAGOR	17
Odlingslämningar.....	17
DISKUSSION OCH TOLKNINGAR	19
Fornlämningarnas bevarandegrad och kunskapsvärde	20
REFERENSER.....	21
TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER	22
BILAGOR	23
Bilaga 1. Schaktbeskrivning.....	23
Bilaga 2. Kontextbeskrivning	25
Bilaga 3. Fyndlista	32
Bilaga 4. Makrofossilanalys	33
Bilaga 5. ¹⁴ C-analys	34
Bilaga 6. Detaljplaner.....	37

Figur 1. Förundersökningsområdet markerat på terrängkartan. Skala 1:40 000.

Figur 2. Vid den utredning som föregick nu aktuell förundersökning framkom en flintdolk från senneolitikum - äldre bronsålder vid ett impediment centralt inom undersökningsområdet.

INLEDNING

Arkeologikonsult har på uppdrag av Falkenbergs kommun genomfört en arkeologisk förundersökning inom fastigheten Vinberg 1:3, Vinbergs socken, Falkenbergs kommun, Halland, under perioden 26 oktober–5 november 2015 (figur 1). Beslut i ärendet togs av Länsstyrelsen Hallands län (dnr 431-8374-13). Förundersökningen föranleddes av

att Falkenbergs kommun detaljplanelägger området. Inom området framkom boplatsslämningar vid en utredning 2013 (Hed Jakobsson 2013). Lämningarna har ännu inte fått något RAÄ-nr och benämns objekt 6. Övriga objekt som framkom vid utredningen, objekt 1–5, förundersöktes under 2014 (Sundin 2014).

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

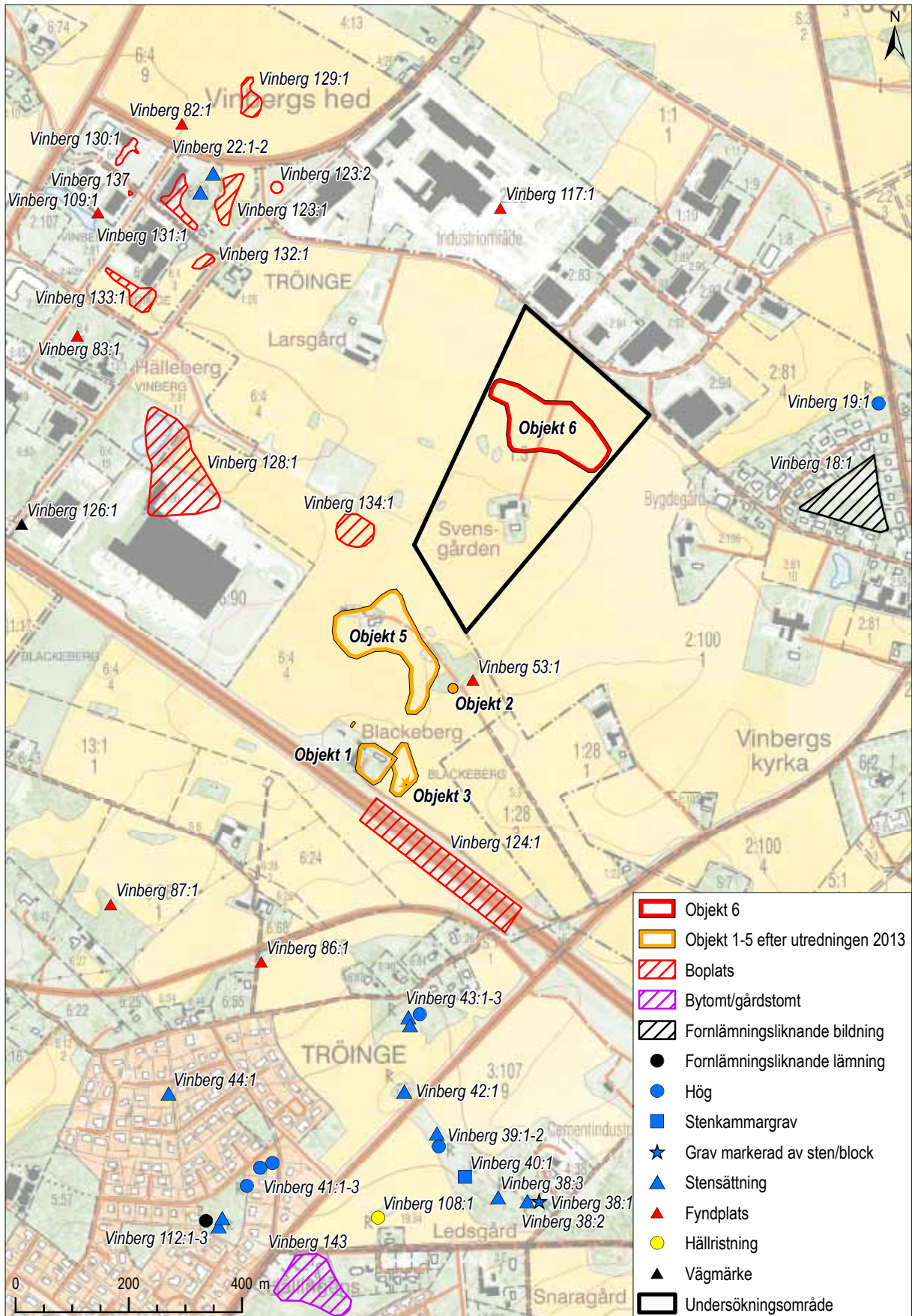
Vinbergs socken är belägen nära kusten nordost om dagens Falkenberg. Landskapet är lätt kuperat med långsträckta flacka sluttningar. Vinån flyter genom socknen i närmast nord-sydlig riktning och socknen begränsas i sydost av Ätran. Vinbergs kyrka från 1899 ligger en knapp kilometer sydost om undersökningsområdet i Vinbergs kyrkby. I samband med att den nya kyrkan stod klar så revs den gamla 1100-talskyrkan. Vad gäller namnet Vinberg så anses förleden vara *vind* och sannolikt syftar namnet på att bergsknallen vid kyrkbyn varit utsatt för vind och blåst (Wahlberg 2003:351).

Vinbergs socken är rik på fornlämningar vilka vittnar om en lång historia från neolitikum fram till historisk tid (figur 3, 4). 1989 undersöktes en boplat från äldre bronsålder–föromersk järnålder (RAÄ 124:1) inför byggnationen av E6:an (Artelius 1994). Boplaten ligger strax söder om undersökningsområdet och där hittades bland annat ett stolphus, en keramikugn, keramik, malstenar, ben samt avslag och redskap i flinta.

Inför detaljplanering av Falkenbergsmotet, strax nordväst om undersökningsområdet, utfördes flera arkeologiska undersökningar av UV Väst 2002 och 2003. Där hittades boplatsslämningar från flera tidsperioder, bland annat föremål och avslag av flinta från senneolitikum, ett treskeppigt långhus som daterats till sen bronsålder samt keramik från yngre bronsålder–föromersk järnålder (Aulin Häggström & Kalmar 2003:4f). Undersökningsområdet kom senare att registreras som RAÄ 123:1, 130:1, 131:1, 132:1, 133:1 och 137.

RAÄ 128:1 och 134:1, väster om nu aktuell förundersökningsyta, undersöktes 2003 och bestod av boplatsslämningar från neolitikum till tidig medeltid. Lokalerna låg på svagt upphöjda partier i landskapet. Vid RAÄ 134:1 framkom endast ett litet antal anläggningar medan det vid RAÄ 128:1 påträffades rikligt med boplatsslämningar. Bland konstruktionerna fanns fyra grophus och ett stolphus. Därtill framkom ett sparsamt fyndmaterial bestående av bearbetad flinta, lite keramik och en slipsten (Aulin Häggström 2004:4). Grophuset vid RAÄ 128:1 daterades till tidig medeltid. Vid en mindre boplatsslämning (RAÄ 129:1) längre norrut hittade man vid en förundersökning slagen flinta och del av en bergartsyxa (Pettersson & Munkenberg 2002:11).

Det nu aktuella planområdet berördes av en särskild arkeologisk utredning utförd av Arkeologikonsult i november 2013. Undersökningen utfördes genom inventering av impedimenten och sökschaktning i åkermarken. Det gjordes även en kulturgeografisk studie av området (Connelid 2013). Sex arkeologiska objekt framkom vid utredningen (Hed Jakobsson 2013:9). Därtill påträffades en flintdolk från senneolitikum–äldre bronsålder inom det område som nu förundersöktes (figur 2). Objekt 1–5, omedelbart söder om nu aktuellt undersökningsområde, förundersöktes under 2014 varvid boplatsslämningar från bronsålder – yngre järnålder framkom. Vid förundersökningen framkom också stenmaterial som påvisar att området brukades redan under mellan-neolitikum. Därtill påträffades mer sporadiska medeltida spår samt historiska lämningar i anslutning till Blackebergs bytomt (Sundin 2015).

Figur 3. Fastighetskartan med objekt 6 och registrerade fornlämnningar inom närområdet. Skala 1:10 000.

RAÄ-nr	Typ	Undersökt	Datering
18:1	Fornlämningsliknande bildning. Sandstensbildningar		
19:1	Hög		
22:1-2	Stensättningar		
38:1	Rest sten		
38:2-3	Stensättningar		
39:1	Hög		
39:2	Stensättning		
40:1	Hällkista		
41:1-3	Högar		
42:1	Stensättning		
43:1	Hög		
43:2-3	Stensättningar		
44:1	Stensättning		
53:1	Fyndplats. Tjocknackig yxa		TN
69:1	Vägmärke. Milsten		1847
71:1	Fyndplats. Tjocknackig flintyxa		TN
72:1	Fyndplats. Tjocknackig flintyxa		TN
73:1	Fyndplats. Flintskära		SN
74:1	Fyndplats. Dolkfragment i flinta		SN
75:1	Fyndplats. Flintspjutspets		
76:1	Fyndplats. Flintskära		SN
77:1	Fyndplats. Lans eller dolkspets av flinta		SN
79:1	Fyndplats. Tjocknackig flintyxa		TN
82:1	Fyndplats. 3 flintskäror, 1 skafthålsyxa, 1 håleggad flintyxa samt ett par flintspån		
83:1	Fyndplats. 1 flintdolk		SN
86:1	Fyndplats. Tjocknackig flintyxa		TN
87:1	Fyndplats. Spjutspets		
108:1	Hällristning		
109:1	Fyndplats. Tjocknackig bergartsyxa		TN
109:2	Boplats	Aulin Häggström & Kalmar 2003	YSTÄ-JÄÄ
112:1-3	Stensättningar		
117:1	Fyndplats. 2 flintdolkar		SN
119:1	Fyndplats. 1 mångkantig stenyxa, 1 lerurna, 1 skafthålsyxa, 1 tjocknackig flintyxa, 1 tvåreggad mejsel, 1 bronsyxa, 1 flintmejsel och 1 sländtrissa.		
122:1	Fyndplats.		
123:1-2	Boplats	Aulin Häggström & Kalmar 2003	ÄJÄ
124:1	Boplats	Artelius 1994	ÄBRÄ-FRJÄ
126:1	Vägmärke. Milsten		1847
128:1	Boplats	Aulin Häggström 2004	NEO-TMT
129:1	Boplats	Pettersson & Munkenberg 2002	NEO-FRJÄ
130:1	Boplats	Aulin Häggström & Kalmar 2003	SN-ÄJÄ
131:1	Boplats	Aulin Häggström & Kalmar 2003	FRJÄ-RJÄ
132:1	Boplats	Aulin Häggström & Kalmar 2003	SN-FRJÄ
133:1	Boplats	Aulin Häggström & Kalmar 2003	YBRÄ-FRJÄ
134:1	Boplats	Aulin Häggström	
137	Boplats	Aulin Häggström & Kalmar	
143	Bytomt	Håkansson 2009	1600-1800-tal

Figur 4. Fornlämningar inom närområdet. Generell datering markerat i fetstil.

SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Förundersökningens syftade till att utifrån rådande kunskap fastställa och beskriva fornlämningarnas karaktär, tidsställning, omfattning, sammansättning, komplexitet och bevarandestatus med hjälp av ett vetenskapligt arbetssätt.

Resultatet kommer att ligga till grund dels för länsstyrelsens bedömning av behovet av ytterligare arkeologiska åtgärder, dels för Falkenbergs kommuns vidare planering.

Förundersökningen genomfördes utifrån följande frågeställningar:

- Vad har lämningarna för datering och vilka anläggningstyper förekommer?
- Hur ser fyndsammansättningen ut?
- Vad representerar lämningarna: är det en boplatz eller är det spår av andra aktiviteter?
- Finns flera tidsperioder representerade?
- Vilken rumslig avgränsning har fornlämningen?
- Hur välbevarade och omfattande är lämningarna? Finns det överlagringar/stratigrafi?

METOD OCH GENOMFÖRANDE

Förundersökningen av objekt 6 genomfördes genom sökschaktning med bandburen grävmaskin utrustad med planskopa och rotortilt. 70 schakt med dubbel skopbredd togs upp och schaktningen genomfördes skiktvis ned till anläggnings- eller kulturlagernivå alternativt opåverkad mark (figur 5). I vissa fall utökades schakten för att möjliggöra en säkrare bedömning. Maskingrävningen kompletterades vid behov med handrensning. Sökschaktningen tog sin utgångspunkt i de lämningar som konstaterats i samband med utredningen (Hed Jakobsson 2013). En sammanlagd yta av ca 3 500 kvm öppnades upp vilket innebär att drygt 8 % av ett ca 43 000 kvm stort område undersöktes. Objekt 6 var initialt uppskattat till 18 600 kvm vilket innebär att det blev nödvändigt att undersöka en mer än dubbelt så stor yta än beräknat för att avgränsa fornlämningen.

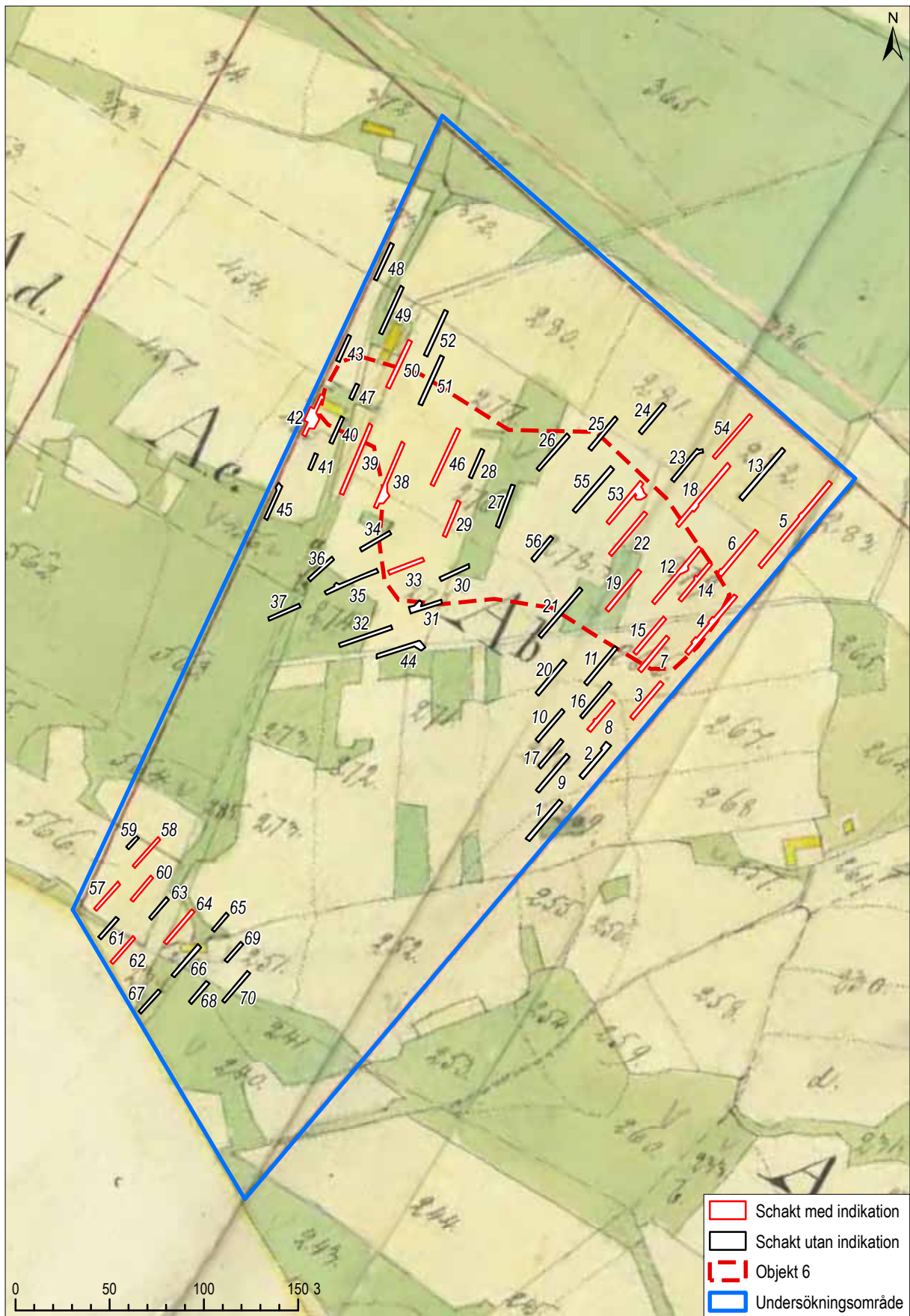
Sammanlagt 45 anläggningar undersöktes för att bedöma deras karaktär och för att möjliggöra provtagning. Anläggningarna undersöktes till 50 % och sektionen fotograferades och beskrevs. I några av de kolluvier som påträffades togs provrutor upp för att klargöra deras karaktär, tjocklek, fyndmängd, fyndsammansättning och eventuell stratigrafi. Rutorna var ca 1x1 m stora och grävdes ner till orörd mark. Inga avsatta kulturlager påträffades.

Fynd såsom keramik och slagen flinta som kunde bidra till dateringen av fornlämningen samlades in. Det sena keramikmaterialet har bedömts av Mathias Bäck, SHMM. Stenmaterialet har analyserats av Mattias Ahlbeck, SAU.

Jordprover för makrofossilanalys togs för att möjliggöra bestämning av innehåll, funktion och karaktär hos anläggningar. Material som påträffades vid makrofossilanalysen användes också för datering genom ¹⁴C-analys liksom kol som insamlats från slutna kontexter. I de fall kol användes vedartsbestämdes kolet innan analysen för att få en uppfattning om materialets egenålder. Makrofossilanalys och vedartsanalys har utförts av Stefan Gustafsson, Arkeologikonsult (bilaga 4).

Inget osteologiskt material påträffades.

Alla schakt, provrutor, anläggningar, lager och fynd mättes in med GPS med nätverks-RTK och dokumenterades i text. Alla anläggningar och schakt med indikation fotograferades. Efter avslutad undersökningen lades schakten igen. Inmätningar och övrigt dokumentationsmaterial fördes över till Arkeologikonsults GIS-baserade dokumentationssystem SiteWorks samt till ArcGIS för vidare analys och bearbetning.

Figur 5. Schaktplan mot bakgrund av laga skifteskartan 1853.

RESULTAT

Figur 6. Den norra delen av undersökningsområdet. Foto från NO.

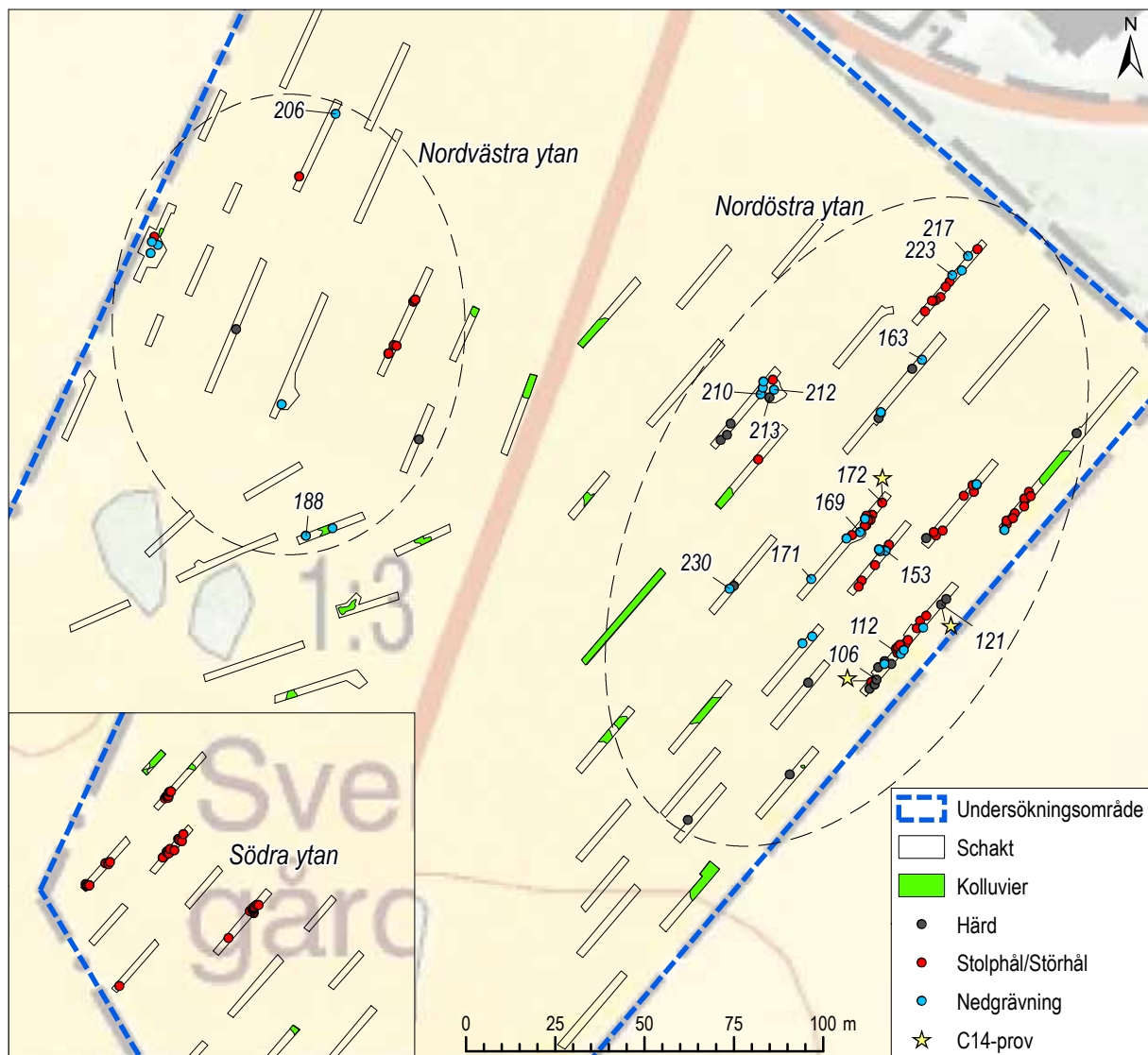

Figur 7. Södra delen av undersökningsområdet. Foto från SSV.

Förundersökningsytan ligger i flack åkermark ca 25–30 m ö h på den åsplatå som kallas Vinbergs hed (figur 6). Matjordslagret var ca 0,3 m djupt, men djupare, ca 0,4–0,6 m, i överplöjda sänkor och terrasserings i den ursprungliga topografin. Under matjorden kom sand och i partier morän i form av stenstråk. Centralt inom området finns ett mindre impediment med odlingssten.

Vid förundersökningen påträffades både förhistoriska och historiska lämningar. I nordost fanns en koncentration av förhistoriska lämningar i form av

härदार, nedgrävningar och stolphål (figur 8). I söder påträffades ett stort antal störhål och i nordväst några gropar och nedgrävningar. Dessa bör sannolikt knytas till den bebyggelse som under historisk tid funnits på platsen. Sammanlagt påträffades 163 anläggningar vid förundersökningen. Av dessa var 23 härदार, 41 stolphål, 33 nedgrävningar och 66 störhål. Därtill har odlingslämningar i form av 35 diken och 21 kolluvier mätts in. Detaljplaner med alla inmätta anläggningar ligger som bilaga i slutet av rapporten (bilaga 6).

Figur 8. I den nordöstra delen av undersökningsområdet fanns en koncentration av härdar, stolphål och nedgrävningar. Fullständiga detaljkartor ligger i bilagan. Skala 1:2000.

Härdar

Sammanlagt 22 härdar påträffades. De flesta låg samlade i undersökningsområdets nordvästra del men ytterligare två stycken låg mer solitärt längre västerut. Härdarna avtecknade sig tydligt med sot, kol och skörbränd sten i ytan (figur 9). Många av dem var sönderplöjda och kunde anas som kol och sot förhållandevis högt upp i ploglagret. Fyra härdar undersöktes och alla utgjorde grunda härdbottnar (figur 10). I härd A 106 påträffades en bit förhistorisk keramik i ytan (figur 11). Prov för ¹⁴C-analys togs ur härd 121 och gav en datering till förromersk järnålder (360–110 calBC, 2σ). Kolprovet kom från hassel med en egenålder på högst 60 år.

Stolphål

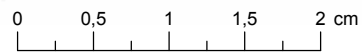
41 stolphål påträffades. Dessa koncentrerar sig ännu tydligare än härdarna till det anläggningstäta området i nordost även om enstaka stolphål också förekommer utanför (figur 8). 17 av stolphålen undersöktes. Flera utgjorde endast bottnar. De allra flesta stolphål var mellan 0,2–0,35 m stora, det vill säga relativt små, och möjligen kan större stolphål finnas gömda bland de anläggningar som karakteriserats som nedgrävningar. Nio stolphål hade stenskoning. Stolphålen bildade inga iakttagbara strukturer men sådana kan möjligen framträda om större ytor avbanas. Stolphålen tillhör sannolikt i viss mån skilda tidsperioder. I stolphål A 112 påträffades en bit för-

Figur 9. I nordost låg härdarna tätt inom vissa ytor. Härd A 121 (närmast) och A 122 i schakt 4. Foto från SV.

Figur 10. Alla de undersökta härdarna var grunda härdbottnar. Härd A 200 i schakt 39. Foto från NNO.

Figur 11. I härd A 106 påträffades en bit förhistorisk keramik. Skala 1:2.

Figur 12. En bit förhistorisk keramik påträffades i stolphål A 112. Skala 1:2.

Figur 13a–b. Nedgrävningarna A 169 och A 206 utgör sannolikt brunnar. Foto från V (A 169) och SV (A 206).

Figur 14. A 212 består av flera nedgrävningar intill varandra. Möjligen utgör anläggningen brunnar alternativt täktgropar. Foto från N.

historisk keramik i ytan (figur 12). Ett stolphål (A 172) ^{14}C -daterades till 3510–3130 calBC (2σ), det vill säga till perioden tidigneolitikum till mellaneneolitikum. Det daterade materialet utgjordes av björk med en maximal egenålder på ca 350 år.

Nedgrävningar och gropar

Vid undersökningen påträffades 34 nedgrävningar och 11 av dessa undersöktes. Det var inte möjligt att närmare bestämma nedgrävningarnas funktion och vissa rundade anläggningar som kategoriserats som nedgrävningar kan möjligen vara stolphål. Många är gropar. I en grop framkom en skiftnyckel (A188) och i en annan delar av ett tegelrör (A 171) vilket visar att de är recenta. Ytterligare en nedgrävning har tolkats som recent (A 163) och i två påträffades tegel (A 210, A 217). Ytterligare färgningar undersöktes men avfördes som stenlyft.

Tre större rundade nedgrävningar kan möjligen utgöra brunnar. Två av dessa ligger i anslutning till det anläggningstäta området i nordväst (A 169, A 212) (figur 8). Den tredje ligger längre västerut (A 206). A 206 och 169 är snarlika, de är runda, drygt 2 m i diameter och har enstaka stenar i ytan (figur 13). A 212 består av fyra runda nedgrävningar invid varandra (figur 14). Därtill ligger en härd (A 213) i direkt anslutning i sydväst. En hel del sten sticker upp ur den nordligaste nedgrävningen vilket möjligen pekar på att den utgör en igenlagd brunn. Det kan också röra sig om täktgropar. Små fragment av förhistorisk keramik påträffades i ytan i anläggningens norra del (figur 15). Även A 230 kan vara en brunn, eller möjligen en större kokgrop.

I ytterligare tre nedgrävningar påträffades keramik. I en oregelbunden nedgrävning i schakt 4, inom det anläggningstäta området, påträffades en bit raddad

Figur 15. Några små bitar förhistorisk keramik påträffades i ytan av A 212. Skala 2:1.

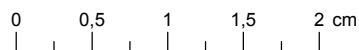
Figur 16. En bit rabbad keramik påträffades i nedgrävningen A 114. Skala 2:1.

Figur 17. En spjälkad och svårbedömd bit keramik påträffades i nedgrävningen A 153. Skala 2:1.

Figur 18. En bit A IV-gods ur A 223 visar att platsen även brukats under vikingatid. Skala 2:1.

keramik som sannolikt tillhör yngre bronsålder (figur 16). En spjälkad och svårbedömd bit förhistorisk keramik påträffades i en mindre nedgrävning (A153) med blek fyllning inom samma område (figur 17). En bit A IV-gods som framkom i en oregelbunden nedgrävning (A 223) i undersökningsområdets nordöstra utkant indikerar att platsen brukats även under vikingatid (figur 18).

Störhål

Vid undersökningen framkom 66 störhål (figur 19). Dessa koncentreras sig huvudsakligen till två områden, ett i söder och ett i nordost (figur 8). Därtill ligger några enstaka störhål i anslutning till lämningsarna i nordväst. Vissa ligger i par och har en gång utgjort gärdesgårdar. Detta förekommer huvudsakligen i söder. Störhålen bildade inga iakttagbara strukturer.

Figur 19. I södra delen av undersökningsområdet framkom förutom diken endast störhål. Schakt 58 från SV.

Figur 20. I flera schakt framkom kolluvier vilka avtecknade sig mot sterilen som svarta lager. Schakt 20 från SV.

Odlingslämningar

I många av schakten i norr påträffades kolluvier vilka visar att stora delar av ytan utgör gammal åkermark (figur 20 + bilaga 6). I kolluvierna syns tydliga spår efter minst två bränder (figur 21). Sannolikt har man bränt av åkrarna, exempelvis för att bli av med vissa ogräs. Bränderna har inte daterats och bruket har sannolikt en lång historia. Ett ¹⁴C-prov ur stolphål 110 gav lite förvånande dateringen 1960–1975. Det kan möjligen förklaras med att man bränt av stubbåkern efter skörd och att förkolnat material sedan dragits ner i ett äldre stolphål av exempelvis mask eller sork.

Kolluvierna kan möjligen knytas till ett system med odlingsparceller vilket i så fall kan ha sitt ursprung i vikingatid-tidig medeltid. I ett par schakt framkom breda men grunda diken som sannolikt också bör relateras till denna odlingsfas. En stor del av de yngre och smalare diken som framkom vid förundersökningen kan istället tydligt knytas till den tegindelning som var gällande fram till laga skiftet. Två bitar yngre rödgods framkom i diken i den södra delen av undersökningsområdet (figur 22). Där finns ett torp markerat på laga skifteskartan från 1853. Båda rödgodsbitarna fick en datering till andra halvan av 1600-talet (muntlig uppgift Mathias Bäck, Arkeologerna, SHMM).

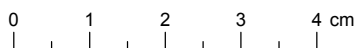
Figur 21. Kolluvier med äldre markhorisonter finns bevarade på flera ställen över ytan. Vid undersökning stod det klart att ytan bränts av vid minst två tillfällen. Foto från NO.

Figur 22. Yngre rödgdods som framkom i diken i undersökningsområdets södra del. Båda fick en datering till andra halvan av 1600-talet (till vänster fnr 268:2314:1 och till höger fnr 1032:2401:1). Skala 1:1.

Figur 23. Ett fåtal flintavslag framkom vid förundersökningen (till vänster fnr 1:525:1 och till höger 1:526:1). Skala 1:1.

DISKUSSION OCH TOLKNINGAR

Förundersökningen kunde påvisa tre områden med lämningar.

Inom den nordöstra delen av undersökningsområdet påträffades förhistoriska boplatsslämningar i form av stolphål, härdar och nedgrävningar (figur 8). Bland lämningarna finns även några större nedgrävningar som kan utgöra brunnar eller täktgropar och i ett fall möjligen en kokgrop. Lämningarna är tätast i öster och glesar ut västerut och sannolikt fortsätter boplatsten österut, utanför undersökningsområdet. Sju bitar förhistorisk keramik framkom i anläggningar och i matjorden. Keramiken är spjälad och svårbedömd men ett par diagnostiska bitar pekar mot yngre bronsålder. En bit A IV-gods bör vara vikingatida. Ett fåtal bitar flinta framkom och dessa påträffades huvudsakligen i matjorden och inte i anläggningar. Tillsammans med den flintdolk som framkom vid utredningen påvisar flintan att platsen även utnyttjats under neolitikum (figur 23). Detta styrks också av att ett stolphål ^{14}C -daterades till tidigneolitikum–mellanneolitikum. En härd ^{14}C -daterades till förromersk järnålder. Sammantaget visar dateringarna och fynden att lämningarna daterar sig till skilda perioder. Det är inte möjligt att i det här skedet avgöra om någon tidsperiod är representerad i högre grad.

I undersökningsområdets nordvästra del ligger anläggningarna till synes glest och även dessa härrör sannolikt från olika perioder. På laga skifteskartan från 1853 finns här två byggnader markerade och sannolikt bör de nedgrävningar som påträffades längst i väst knytas till denna fas. I ytan av en av dessa (A 202) påträffades järnplåt av sen karaktär och denna bedömdes vara från historisk tid. Gropen hade en fyllning med icke-nedbrutet organiskt material, möjligen grästorv eller liknande. Eftersom två andra nedgrävningar (A 201, A 203) i anslutning till gropen hade samma fyllning bedöms även dessa som historiska. Inga spår efter byggnaderna påträffades och flera av schakten i omedelbar anslutning till

platsen var tomma. Två härdar inom det markerade området bör sannolikt ses i relation till de förhistoriska lämningarna längre österut. I övrigt framkom ett fåtal glest liggande stolphål och någon ytterligare grop. En något större nedgrävning kan möjligen utgöra en brunn (A 206).

Byggnaderna finns belagda från 1853 och är då utflyttade till platsen i samband med laga skiftet (Connelid 2013:29). Inget framkom vid undersökningen som indikerar att de har en längre historia bakåt och lämningarna registreras efter denna förundersökning som övrig kulturhistorisk lämning.

Vid utredningen påträffades en flintdolk på ett impediment centralt inom undersökningsområdet. Denna uppfattades redan då som ett lösfynd (Hed Jakobsson 2013) och inget framkom vid den nu genomförda förundersökningen som indikerar att det finns stenålderslämningar i direkt anslutning till fyndplatsen. Två gropar påträffades i ett närliggande schakt men i den ena av dessa påträffades en modern skiftnyckel (A 188) vilket visar att den är recent och bör ha ett samband med befintlig gård ca 100 m söderut. Övriga schakt i anslutning till fyndplatsen var tomma.

I södra delen av undersökningsområdet framkom endast diken och störhål. På laga skifteskartan från 1853 finns ett torp markerat på platsen men inga spår efter detta påträffades vid schaktning. Två bitar yngre rödgods från andra halvan av 1600-talet framkom dock i diken i anslutning till torpplatsen men det är inte möjligt att avgöra vad de representerar. Vid den tidigare utredningen framkom dock en delvis nedgrävd samling sten och tegel vilken antogs vara rester efter en raserad byggnad (Hed Jakobsson 2013:33). Eftersom inget framkom vid förundersökningen som indikerar att det finns bevarade lämningar efter torpet, förutom de nedgrävda raseringsmassor som noterades vid utredningen, så klassas inte torpplatsen som fast fornlämning.

Fornlämningarnas bevarandegrad och kunskapsvärde

Det område som omfattades av nu genomförd undersökning har brukats under mycket lång tid. Förundersökningen har kunnat visa att boplatslämningar med stolphål, härdar och nedgrävningar från neolitikum till vikingatid ligger blandade i områdets nordöstra del. Dateringar och fynd visar att flera tidsperioder finns representerade men det är inte klarlagt om det finns vissa perioder som är mer företrädda på platsen än andra. Lämningarna ligger tätt i öster och sannolikt fortsätter fornlämningen österut, utanför undersökningsområdet. Lämningarna glesar ut västerut där anläggningstätheten är mycket lägre. Lämningarna längst i väst bedöms ha ett samband med den bebyggelse som flyttas ut till platsen

i samband med laga skiftet 1853. I den södra delen av undersökningsområdet påträffades ingen fornlämning. Inga spår efter det torp som finns belagt på 1853 års laga skifteskarta kunde identifieras vid undersökningen.

Undergrunden består av sand vilket innebär en hög urlakningsgrad. Det har resulterat i att fyllningar i anläggningar ofta är flammiga och att stolphål och nedgrävningar ibland är otydliga. Trots att senare tiders plöjning ibland har stört lämningarna anses de relativt välbevarade.

Vidare arkeologiska undersökningar bör kunna tydliggöra hur landskapsutnyttjandet och boplotsstrukturen har sett ut över tid samt belysa relationen till närliggande fornlämningar.

REFERENSER

- ARTELIUS, T. 1994. *Långhus och keramikugn - boplatslämningar från bronsålder och förromersk järnålder vid Blackeberg: arkeologisk undersökning av forn lämning 124 Vinbergs socken, Falkenbergs kommun, Halland*. Riksantikvarieämbetet UV Väst Rapport 1994:22.
- AULIN HÄGGSTRÖM, A., KALMAR, G. 2003. *En boplatz vid Falkenbergsmotet: Halland, Vinberg socken, Tröinge 6:4, RAÄ 109/123*. Riksantikvarieämbetet UV Väst Daff 2003:2.
- AULIN, HÄGGSTRÖM, A. 2004. *Tidigmedeltida grop-hus i Blackeberg: Halland, Vinberg socken, Tröinge 6:4, RAÄ 128*. Riksantikvarieämbetet UV Väst Daff 2004:1.
- CONNELID, P. 2013. Bilaga 1. *Det äldre odlingslandskapet kring Blackeberg, Falkenbergs kommun. I: Hed Jakobsson, A. 2013. Arkeologisk utredning vid Tröinge-Vinberg. Tröinge 6:4, Vinberg 3:1 [sic!], Vinbergs socken, Falkenbergs kommun, Hallands län*. Rapporter från Arkeologikonsult 2013:2743.
- HED JAKOBSSON, A. 2013. *Arkeologisk utredning vid Tröinge-Vinberg. Tröinge 6:4, Vinberg 3:1 [sic!], Vinbergs socken, Falkenbergs kommun, Hallands län*. Rapporter från Arkeologikonsult 2013:2743.
- SUNDIN, L. 2014. *Alla tiders förhistoria. Arkeologisk förundersökning av boplatslämningar inom fastigheten Tröinge 6:4, Vinbergs socken, Falkenbergs kommun, Hallands län*. Rapporter från Arkeologikonsult 2015:2790.
- PETTERSSON, H. & MUNKENBERG, B-A. 2002. *Falkenbergsmotet Arkeologisk utredning på fastigheten Tröinge 6:4, förundersökning av RAÄ 109:2 och RAÄ 123 och särskild undersökning av RAÄ 68. Halland, Falkenbergs kommun, Vinberg socken*. Riksantikvarieämbetet UV Väst rapport 2002:22.
- WAHLBERG, M. 2003. *Svenskt ortnamnslexikon*. Språk- och folkminnesinstitutet. Uppsala.

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Arkeologikonsults projektnr:	2015.2961
Länsstyrelsens diariernr:	431-8374-13
Beslutsdatum:	2014-04-10
Uppdragsgivare:	Falkenbergs kommun
Typ av undersökning:	Arkeologisk förundersökning
Utförandetid:	26 oktober – 5 november 2015
Län:	Halland
Landskap:	Halland
Kommun:	Falkenberg
Socken:	Vinberg
Fastighetsbeteckning:	Vinberg 1:3
Projektledare:	Marta Lindeberg
Personal:	Stefan Gustafsson Fredrik Lundström
Rapportansvarig:	Marta Lindeberg
Keramikanalys:	Mathias Bäck, SHMM
Analys flinta:	Mattias Ahlbeck, SAU
Planer och layout:	Samuel Björklund
Kvalitetssäkring:	Åsa Berger
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM
Fynd:	Fynden förvaras hos Arkeologikonsult i avvaktan på fyndfördelning.

BILAGA 1. SCHAKTBESKRIVNING

Schaktnr	Typ	Beskrivning	Yta kvm	Kontexter
1	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,2-0,3 m. I botten rödbrun sand. Ett moränstråk löper genom schaktet.	64	
2	Schakt med indikation	Matjordslager 0,3 m i S, 0,55 i N. I botten i S rödbrun sand. I N KL 101, vilket sannolikt bildats av nedtransporterat material i naturlig sänka.	69	101
3	Schakt med indikation	Matjordslager 0,3 m. I botten ljus sand. Fynd av 1 bit flinta.	57	102, 103
4	Schakt med indikation	Matjordslager 0,2 m. I botten rödbrun sand. Ett moränstråk löper över schaktet. En stor hålla centralt i schaktet. Stenlyft.	100	104-126
5	Schakt med indikation	Matjordslager 0,25 m förutom centralt i schaktet i anslutning till KL 136, där det går ner till 0,75 m. I botten i S ljus sand, förutom där KL 136 ligger.	128	127-138
6	Schakt med indikation	Matjordslager 0,3-0,5 m. I botten ljus sand, något mörkare i S. I N en rotbrand.	72	139-147
7	Schakt med indikation	Matjordslager 0,2-0,3 m. Ett moränstråk löper centralt genom schaktet. I botten i S ljus sand. I de N 2/3 rödbrun sand och sten.	54	148
8	Schakt med indikation	Matjordslager 0,25 m. I botten brun sand.	46	149
9	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,3 m. I botten rödbrun sand.	57	
10	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,3 m. I botten rödbrun sand.	44	1001-1004
11	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,3 m. I botten flammig sand, centralt i schaktet svart kolluvial (KL 233)	52	233, 1021
12	Schakt med indikation	Matjordslager 0,2-0,3 m. I botten ljus sand. Rödare i S.	87	165-166, 168-177
13	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,3-0,6 m. Djupast centralt i schaktet. I botten rödbrun sand.	81	
14	Schakt med indikation	Matjordslager 0,2-0,3 m. I botten rödbrun sand.	54	152-159
15	Schakt med indikation	Matjordslager 0,25-0,3 m. I botten rödbrun sand.	53	150,151
16	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,3 m. I botten rödbrun sand.	47	
17	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,3 m. I botten rödbrun sand.	37	
18	Schakt med indikation	Matjordslager 0,2-0,5 m. I botten rödbrun sand. Moränsten i S.	103	160-163, 1005
19	Schakt med indikation	Matjordslager 0,25 x 0,4 m. I botten svartflammig sand.	58	230-232
20	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,2 -0,4 m. Tjockare i N. I botten gul sand i S. mörkare i N. I N, där matjordslagret är tjockare, ligger KL 164.	51	164
21	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,2-0,3 m. I botten svart kolluvial. Moränsten.	65	286
22	Schakt med indikation	Matjordslager 0,2-0,3 m. I botten ljus rödgul sand. Några markfasta block i schaktet, 2 i N, 2 i S.	61	178, 180
23	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,3-0,5 m (tjockare i S). I botten rödbrun sand.	49	1006,101
24	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,3 m. I botten ljus sand. Ett moränstråk går genom schaktet.	43	
25	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,3-0,5 m (tjockare i S). I botten rödgul sand.	46	1008
26	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,2-0,6 m, djupast i S. I botten i N rödbrun sand, i S KL 179 (kolluvial).	51	179
27	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,4-0,5 m. I botten i S gul sand, i N svart kolluvial.	47	182
28	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,3-0,35 m. I botten rödbrun sand, i N svart kolluvial.	32	181
29	Schakt med indikation	Matjordslager 0,25 m. I botten gulbrun sand.	39	183
30	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,2 m. I botten flammig röd och gul sand och svart kolluvial.	34	186, 1015
31	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,2-0,3 m. I botten flammig röd sand och svart kolluvial. Moränsten spridd i schaktet.	50	185,187, 1014
32	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,15-0,4 m, tjockast i N. I botten rödbrun sand. Fynd av flintgods i diket 1013.	59	1013
33	Schakt med indikation	Matjordslager 0,3-0,45 m. I botten flammig brun/ svart/ ljus sand.	44	188-190
34	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,2-0,3 m. I botten flammig röd sand.	38	
35	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,2-0,3 m. I botten flammig röd sand.	67	
36	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,2 m. I botten flammig röd och gul sand	33	
37	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,15-0,3 m, tjockast i V. I botten brun sand.	35	

Bilaga 1.Schaktbeskrivning, forts.

Schaktnr	Typ	Beskrivning	Yta kvm	Kontexter
38	Schakt med indikation	Matjordslager 0,3-0,45 m. I botten gulröd sand.	96	199, 1016,1017
39	Schakt med indikation	Matjordslager 0,2-0,3 m. I botten rödbrun sand.	92	200, 1018
40	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,3 m. I botten flammig brun sand.	33	
41	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,3 m. I botten gulbrun sand.	17	
42	Schakt med indikation	Matjordslager 0,3 m. I botten gulbrun sand. Längst i N röd sand (naturligt).	87	201-205
43	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,3-0,4 m. I botten rödbrun sand.	32	
44	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,2 m. I botten rödbrun sand.	67	184, 1009-1012
45	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,2 m. I botten brun sand.	42	
46	Schakt med indikation	Matjordslager 0,3 m. I botten gulröd sand. Några markfasta stenar i N halvan av schaktet.	67	191-198
47	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,35 m. I botten flammig gulbrun sand. Längst i N röd sand (naturligt).	18	
48	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,45 m. I botten brun sand.	46	
49	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,3 m. I botten rödbrun sand.	54	
50	Schakt med indikation	Matjordslager 0,3-0,4 m. I botten rödbrun sand. Lösfynd av keramik direkt på sterilen.	63	206, 207
51	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,25-0,5 m. Tjockast i S. I botten brun sand.	61	
52	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,3 m. I botten brun sand.	57	1019
53	Schakt med indikation	Matjordslager 0,2-0,3 m. I botten rödbrun sand.	88	
54	Schakt med indikation	Matjordslager 0,2-0,3 m. I botten rödbrun sand. Fynd av sent rödgods (ej omhändertaget).	63	217-227
55	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,3-0,5 m (tjockare i S). I botten rödgul sand.	73	
56	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,2-0,45 m. I botten flammig sand. Kolluvial centralt i schaktet (KL 228).	38	228, 1020
57	Schakt med indikation	Matjordslager 0,25 m. I botten rödgul sand.	39	234-242
58	Schakt med indikation	Matjordslager 0,3 m. I botten rödgul sand.	38	243-253
59	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,3-0,5 m. I botten svarta vattenavsatta lager (KL 254).	14	254, 1023
60	Schakt med indikation	Matjordslager 0,2 m. I botten rödgul sand.	33	255-265
61	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,2 m. I botten rödgul sand.	28	
62	Schakt med indikation	Matjordslager 0,2 m. I botten rödgul sand.	33	266, 267
63	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,3 m. I botten rödbrun sand. Fynd av en bit takpanna i matjorden.	28	
64	Schakt med indikation	Matjordslager 0,3 m. I botten rödbrun sand.	49	268-284, 1024
65	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,3 m. I botten rödbrun sand.	21	1026-1029
66	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,4-0,5 m. I botten flammig rödbrun sand.	48	1030
67	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,3-0,4 m. I botten rödbrun sand. Ett par mindre kolluvialfläckar i SV, ej inmätta.	32	1031
68	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,3 m. I botten i S rödgul sand, i N mörkare sand.	31	285, 1032
69	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,2-0,3 m. I botten rödbrun sand.	25	1033
70	Schakt utan indikation	Matjordslager 0,4-0,6 m. I botten svart kolluvial.	70	1034, 1035

BILAGA 2. KONTEXTBESKRIVNING

Kontextnr	Undersökt	Typ	Mått	Djup	Beskrivning	I schakt
101		Lager	11,6 x 3,3-2,4 m		Kolluvium i naturlig sänka. Fynd av en bit yngre rödgods och en bit från ett tegelrör.	2
102		Härd	2 x 0,75 m		Härd med rikligt med kol i ytan och enstaka skörbrända stenar. I schaktväggen.	3
103		Kulturlager	1,15 x 0,8 m	0,01 m	Lagerrest. Mindre fläck med kol och sot.	3
104		Härd	0,8 x 0,65 m		Härd med kol och enstaka skörbrända stenar i ytan.	4
105		Härd	0,1 x 0,5 m		Härd i schaktväggen. Rikligt med kol i ytan.	4
106		Härd	1,15 x 1,05 m		Härd med rikligt med kol och enstaka skörbrända stenar i ytan. Fynd av en bit keramik.	4
107		Härd	1 x 0,9 m		Härd med rikligt med kol och enstaka skörbrända stenar i ytan. Stänk av bränd lera.	4
108		Nedgrävning	1 x 0,9 m		Nedgrävning (eller möjligen härdbotten) med fyllning av mörk och sotig sand med kolförekomster. En sten i ytan.	4
109		Härd	0,6 x 0,2 m		Härd i schaktväggen. Kol och någon enstaka sten. Inte mycket sticker ut.	4
110	X	Stolphål	0,35 m diam	0,14 m	Runt stolphål, fint i plan och profil. Jämnt sluttande sidor, skarp bottenkant, plan botten. 14C-daterad till 1960-1975.	4
111		Härd	0,7 m diam		Rund härd med rikligt med kol och någon skörbränd sten i ytan.	4
112		Stolphål	0,28 x 0,3 m		Runt men blekt stolphål. Två skoningsstenar sticker upp. En bit keramik i ytan.	4
113		Nedgrävning	0,7 x 0,2 m		Nedgrävning i schaktkanten. Brun fyllning med silt med enstaka kolstänk och någon sten.	4
114		Nedgrävning	0,97 x 0,45 m		Oregelbunden nedgrävning i schaktväggen. Ett par större stenar i ytan (0,2-0,25 m). Fyllning av mellanbrun silt med sot och enstaka kolstänk. En bit keramik i ytan.	4
115	X	Stolphål	0,25 m diam		Litet stolphål med fyllning av blekt brun sand med en del sot och lite bränd lera. Skoningsstenar i botten. Jämnt sluttande sidor, rund botten.	4
116		Stolphål	0,22 m diam		Runt stolhål med fyllning av mellanbrun sand med något sotinslag.	4
117		Stolphål	0,23 m diam		Runt i plan, gråbrun sand med sot i ytan.	4
118		Nedgrävning	0,75 x 0,3 m		Nedgrävning i schaktkanten. Fyllning av mörk sand med sot, stänk av bränd lera och kol.	4
119	X	Stolphål	0,45 m diam	0,35 m	Stolphål med stor skoningssten i V. Fyllning av mörkt brungrå silt med sotinslag. Verikala sidor, rund botten.	4
120	X	Stolphål	0,33 m	0,14 m	Runt stolphål med fyllning av gråbrun silt.	4
121		Härd	1 x 1 m		Härd i schaktkanten. Rikligt med kol och skörbränd sten. 14C-daterad till 360-110 calBC, 2σ.	4
122		Härd	1,4 x 0,8 m		Avlång härd i schaktkanten. Mycket kol och enstaka stenar i ytan.	4
123		Stolphål	0,28 x 0,23 m		Ovalt stolphål med fyllning av mörkbrun sand med kolstänk.	4
124		Stolphål	0,24 x 0,16 m		Litet, osäkert stolphål. Ovalt i plan. Fyllning av mörk silt med stänk av bränd lera.	4
125		Stolphål	0,37 x 0,34 m		Något osäkert stolphål, lite sladdrigt i N. Närmast rund med en möjlig skoningssten i V. Likt 126 och 112. Fyllning svartgrå sand med bränd lera.	4
126		Stolphål	0,32 x 0,27 m		Stolphål med två större skoningsstenar i ytan. Liknar 112, 125. Fyllning brungrå sand med kol och sot.	4
127		Nedgrävning	0,7 x 0,7 m		Nedgrävning eller möjlig härdbotten i schakthörn. Fyllning av mörkbrun kolig sand.	5
128		Stolphål	0,34 x 0,32 m		Runt stolphål med fyllning av mellanbrun sand. Ett par stenar i ytan kan utgöra skoningsstenar.	5
129		Stolphål	0,4 m diam		Stolphål. Fyllning av sotig mörk sand med stänk av bränd lera.	5

Bilaga 2. Kontextbeskrivning, forts.

Kontextnr	Undersökt	Typ	Mått	Djup	Beskrivning	I schakt
130		Stolphål	0,3 m diam		Se 129.	5
131	X	Störhål	0,1 m diam	0,2 m	Störhål. Del av hägnadsrad	5
132	X	Störhål	0,08 m i diam	0,07 m	Störhål. Del av hägnadsrad	5
133		Störhål	0,1 m i diam		Störhål. Del av hägnadsrad	5
134		Störhål	0,08 m i diam		Störhål. Del av hägnadsrad	5
135	X	Stolphål	0,18 m i diam	0,1 m	Litet stolphål, fint i plan och profil. Gråbrun silt med kolstänk.	5
136	X	Lager	12 x 2,2 m	0,08 m	Ploglagerlikt men något sotigare och med kolinslag. Homogent. Ett fåtal skärvstenar. Har sannolikt samlats i naturlig sänka snarare än avsatts här Djupare ploglager här. En ruta grävdes i lagret. Fynd av en bit flinta. Kanske mer en infiltration än ett regelrätt lager.	5
137	X	Utgår			Stenlyft.	5
138		Härd	1,1 x 0,75 m		Härd i schakthörn.. Mörk sotig sand och kol. Enstaka skärvstenar.	5
139		Härd	0,7 x 0,5 m		Oval härd med skörbränd sten, mörk sotig fyllning av sand och kol.	6
140		Störhål	0,07 m		Störhål.	6
141		Störhål	0,09 m		Störhål.	6
142		Stolphål	0,25 m diam		Runt stolphål med fyllning av brungrå sand. En skoningssten i S.	6
143		Stolphål	0,22 m diam		Litet stolphål. Fyllning av gråbrun sand.	6
144		Stolphål	0,26 m diam		Runt stolphål. Fyllning av mörkt gråbrun sand.	6
145	X	Stolphål	0,22 m diam	0,17 m	Litet stolphål. Fyllning av gråbrun sand. Jämnt sluttande sidor, skarp bottenkant, plan botten.	6
146		Nedgrävning	0,65 x 0,4 m		Oval nedgrävning med fyllning av rödbrun sand. Stolphål 147 nedgrävt genom anläggningen.	6
147		Stolphål	0,33 m diam		Stolphål med fyllning av gråbrun sand. Nedgrävd genom 146.	6
148		Härd	1 x 0,75 m		Oval härdbotten med fyllning av mörk sand med sot och kol.	7
149		Härd	0,6 x 0,53 m		Liten härdbotten med fyllning av mörk sotig sand med kol och skörbrända stenar.	8
150		Nedgrävning	0,45 x 0,35 m		Nedgrävning i schaktväggen. Något oregelbunden form i plan. Fyllning av gråbrun sand.	15
151	X	Nedgrävning	0,65 x 0,6 m	0,26 m	Närmast rund grop med sluttande sidor och rund botten. Fyllning brungrå sand. Inga fynd.	15
152	X	Stolphål	0,25m diam	0,14 m	Litet stolphål med mörkare brunröd sand än omgivande steril. Två skoningsstenar i sydväst. Jämnt sluttande sidor och rund botten.	14
153		Nedgrävning	0,46 x 0,33 m		Oregelbundet oval nedgrävning. Ganska blek gråbrun fyllning. En bit keramik i ytan.	14
154		Stolphål	0,25 m diam		Runt stolphål, fin form men ganska blek gråbrun fyllning.	14
155		Nedgrävning	0,64 x 0,6 m		Närmast rund nedgrävning med fyllning av gråbrun sand. Enstaka kolstänk.	14
156		Nedgrävning	0,4 m diam		Nedgrävning i schaktkanten. Möjligen ett stolphål. Samma fyllning som 155.	14
157		Stolphål	0,23m diam		Fyllning av gråbrun sand. Enstaka kolstänk.	14
158		Störhål	0,1 m diam		Störhål	14
159		Störhål	0,09 m diam		Störhål	14
160		Härd	0,85 m diam		Härdbotten. Kol och sot direkt på ursprunglig markyta. Fläckvis rödbränd sand under.	18
161		Nedgrävning	0,55 x 0,45 m		Rundad nedgrävning med lucker fyllning av sten och gråbrun sand.	18
162		Härd	1,05 x 0,75 m		Oval härdbotten med kol och skörbränd sten.	18
163		Nedgrävning	0,7 x 0,6 m		Skum nedgrävning med mycket lucker och matjordslig fyllning. I NO skarpa hörn, i övrigt rundad. Sannolikt recent.	18

Bilaga 2. Kontextbeskrivning, forts.

Kontextnr	Undersökt	Typ	Mått	Djup	Beskrivning	I schakt
164		Lager	164:1 4 x 2,2 m 164:2 4,3 x 2,2m		Mörk kolluvium samlad inaturlig sänka. Naturlig.	20
165	X	Stolphål	0,22 m diam	0,26 m	Djupt stolphål, vertikala sidor, rund botten. Fyllning av mellanbrun sand med kolstänk.	12
166		Nedgrävning	0,4 x 0,2 m		Oval nedgrävning. Två stolphål? Fyllning av mellanbrun sand med kolstänk.	12
167		Utgår			Utgår.	
168	X	Stolphål	0,22 m diam	0,18 m	Fint i plan och profil. Runt botten. Fyllning av mellanbrun sand. Fynd av XXX	12
169		Nedgrävning	2,6 x 2,4 m		Brunn? Rundad nedgrävning med flammig fyllning av ljusare och mörkare/sotigare sand.	12
170		Nedgrävning	0,8 x 1,1 m		Nedgrävning i schaktväggen. Fyllning av gråbrun sand med kolstänk.	12
171	X	Nedgrävning	0,5 x 0,37 m	0,26 m	Nedgrävning i schaktväggen. Mörk och fet fyllning av extremt homogen lerig sand med enstaka kolstänk. Fynd av takpanna/rör täckdike. Historisk.	12
172	X	Stolphål	0,26 m diam	0,12 m	Fint i plan och profil. Runt i plan, vertikala sidor, skarp bottenkant, plan botten. Fyllning av mellanbrun sand med kolstänk. 14C-daterad till 3510-3130 calBC, 2σ.	12
173		Störhål	0,1 m diam		Störhål.	
174		Stolphål	0,21 m diam		Runt stolphål med fyllning av mellanbrun sand med kolstänk.	12
175		Stolphål	0,17 m diam		Runt stolphål med fyllning av mellanbrun sand med kolstänk.	12
176		Stolphål	0,18 m diam		Runt stolphål. Fyllning av mellanbrun sand med kolstänk.	12
177		Stolphål	0,28 x 0,22 m		Något oregelbundet i plan. Mörkbrun sand i fyllningen.	12
178	X	Stolphål	0,24 m diam	0,15 m	Litet stenskott stolphål. Lite sladdrig färgning i plan men fint i profil. Två skoningsstenar. Fyllning av mörk sand med kolbitar.	22
179		Lager	11 x 1,9 m		kolluvium i naturlig sänka.	26
180		Lager	6,45 x 2,15 m		kolluvium.	22
181		Lager	2,3 x 2 m		kolluvium.	28
182		Lager	6,2 x 2 m		kolluvium.	27
183		Hård	0,67 x 0,62 m		Rund hårdbotten, riktigt med kol men endast någon enstaka skörbränd sten.	29
184	X	Lager	3,3 x 2,1 m	0,1 m	kolluvium samlad i mindre grund sänka. I dike nedgrävt genom lagret, ett till framkom under. Det är inte möjligt att avgöra om det är äldre eller yngre än lagret, lagret för homogent.	44
185		Lager	5,2 x 2 m		kolluvium i sänka.	31
186		Lager	3,75 x 2,1 m		kolluvium i sänka.	30
187	X	Utgår			Utgår. Stenlyft. Oregelbunden i plan och botten.	31
188	X	Nedgrävning	1 m diam	0,57 m	Rund nedgrävning med svartgrå sand i fyllningen. Fynd av skiftnyckel. Recent.	33
189		Nedgrävning	0,89 x 0,76 m		Oregelbundne nedgrävning med fyllning av svartgrå sand.	33
190		Lager	3,6 x 2,1 m		kolluvium samlad i sänka.	33
191	X	Störhål	0,08 m i diam	0,1 m	Del av gärdesgård. Står i par med 192.	46
192	X	Störhål	0,1 m i diam	0,07 m	Del av gärdesgård. Står i par med 191.	46
193		Stolphål	0,23 m diam		Runt stolphål med gråbrun fyllning av sand med kolstänk.	46
194	X	Stolphål	0,25 m diam	0,12 m	Runt stolphål med sotig fyllning av gråbrun sand med kolstänk. Plan botten, skarp bottenkant.	46
195		Störhål	0,07 m diam		Del av gärdesgård. Står i par med 196.	46
196		Störhål	0,09 m diam		Del av gärdesgård. Står i par med 195.	46

Bilaga 2. Kontextbeskrivning, forts.

Kontextnr	Undersökt	Typ	Mått	Djup	Beskrivning	I schakt
197		Störhål	0,07 m diam		Del av gårdesgård. Står i par med 198.	46
198		Störhål	0,1 m diam		Del av gårdesgård. Står i par med 197.	46
199	X	Nedgrävning	1,03 m i diam	0,45 m	Rundad nedgrävning med fyllning av gråbrun sand med inslag av ljus sand.	38
200	X	Härd	0,85 x 0,65 m	0,02 m	Oval härd med riktigt med kol och enstaka skörbrända stenar. Grund.	39
201	X	Nedgrävning	0,9 x 0,6 m	0,29 m	Oval, något oregelbunden i plan. Fyllning av sand och något leverbrunt inte så nedbrutet organiskt material, trä? torv?, samt ett par stenar.	42
202		Nedgrävning	1 x 0,9 m		Närmast kvadratisk färgning med fyllning av brungrå sand samt leverbrunt icke-nedbrutet organiskt material (trä? torv?). Fynd av järnplåt i ytan. Historisk.	42
203		Nedgrävning	0,95 X 0,85 m		Rundad nedgrävning med fyllning av brungrå sand samt leverbrunt icke-nedbrutet organiskt material (trä? torv?). Två mindre stenar i ytan.	42
204	X	Stolphål	0,3 m diam	0,1 m	Blekt men fint stolphål. Fyllning av blekt gråbrun sand.	42
205		Lager	2,35 x 1 m		kolluvium.	42
206		Nedgrävning	2,05 x 0,75 m		Brunn? Rund nedgrävning i schaktväggen. Fyllning av grå något lerig sand. En spik i ytan.	50
207	X	Stolphål	0,35 m diam	0,18 m	Mörkbrun sandig fyllning med visst inslag av organiskt material. Sluttande sidor och relativt plan botten.	50
208	X	Härd	0,95 x 0,85 m	0,03 m	Oval härd med rikligt med kol och en del skörbränd sten.	53
209	X	Härd	0,93 x 0,54 m	0,04 m	Härd i schaktväggen med kol och skörbränd sten.	53
210	X	Nedgrävning	0,65 x 0,6 m	0,25 m	Något oregelbunden grop med jämnt sluttande sidor och rund botten. En hel del sten. Fyllning av något urlakad sandblandad matjord. Tegelfragment i fyllningen. Historisk.	53
211	X	Nedgrävning	0,45 m diam	0,21 m	Rundad nedgrävning med sandig mörkt brungrå fyllning. Sluttande sidor, plan botten.	53
212		Nedgrävning	5,7 x 4 m		Stor nedgrävning med fyllning av gråbrun sand. Sannolikt flera nedgrävningar invid varandra. Brunn? Täktgropar? I den N nedgrävningen finns mycket sten vilket möjligen indikerar att det rör sig om en igenlagd brunn. I denna del även fynd av förhistorisk keramik och tegel i ytan. Relation till 213 ej utredd.	53
213		Härd	1,1 m diam		Rund härd i anslutning till KN 212. Kol och skörbrända stenar i ytan.	53
214	X	Nedgrävning	04 x 0,28 m	0,07 m	Grund närmast rektangulär nedgrävning med rundade hörn med fyllning av sandblandad matjord. Längs sidorna flata stenar ställda på högkant, i botten en flat sten. Oklar funktion.	53
215	X	Stolphål	0,22 m diam	0,4 m	Djupt stolphål, nedgrävt vertikalt. Rund botten. Fyllning av gråbrun sand.	53
216	X	Härd	0,85 m diam	0,03 m	Härd med kol och skörbränd sten.	
217	X	Nedgrävning	0,4 m diam		Nedgrävning i schaktkanten. I ytan en sotfläck, kol och en sten, något sotad men inte skörbränd. Otydliga kanter och luddig botten. Tegel i fyllningen. Historisk.	54
218	X	Störhål	0,1 m diam	0,19 m	Störhål.	54
219	X	Stolphål	0,33 m diam	0,44 m	Djupt stolphål med fyllning av blekt gråbrun sand. Diffust i plan men tydligt i sektion. Likt 220 men större.	54
220	X	Stolphål	0,24 m diam	0,3 m	Djupt stolphål efter vertikalt stående stolpe. Rund botten. Fyllning av blekt brungrå sand.	54
221	X	Stolphål	0,26 m diam	0,08 m	Stolphålsbotten. Fint i plan och profil Fyllning av mörk sotig sand.	54
222	X	Stolphål	0,23 m diam	0,1 m	Runt stolphål med sluttande sidor och plan botten. Fyllning av brungrå sand.	54

Bilaga 2. Kontextbeskrivning, forts.

Kontextnr	Undersökt	Typ	Mått	Djup	Beskrivning	I schakt
223	X	Nedgrävning	0,8 x 0,7 m	0,35 m	Oregelbunden nedgrävning i schaktväggen. Vertikala sidor och rund botten. Fyllning av sand med kolstänk. Fynd av keramik.	54
224	X	Nedgrävning	0,7 x 0,6 m	0,15 m	Grop med sandblandad matjord i fyllningen. Otydliga kanter och botten.	54
225	X	Störhål	0,07 m diam	0,25 m	Störhål.	54
226	X	Störhål	0,06 m diam	0,08 m	Störhål.	54
227		Störhål	0,08 m diam		Störhål	54
228		Lager	4,75 x 2,1 m		kolluvium i naturlig sänka.	56
229		Utgår			Utgår. Del av KL 286.	
230		Nedgrävning	1,7 x 1,4 m		brunn eller större kokgrop? Nedgrävning i schaktkanten. Rund med fyllning av fet sandblandad kulturjord. Mycket sten, från stora naturstenar (0,6 x 0,5 x 0,55 m) till små knytnävsstora stenar, en del skärviga. I NO rester av kolluvium.	19
231	X	Härd	0,7 m diam	0,04 m	Rund härd med en hel del kol och enstaka skärvstenar. Ligger i anslutning till 230.	19
232		Lager	2,25 x 1,7 m		kolluvium.	19
233		Lager	9,7 x 1,7 m		kolluvium.	11
234		Störhål	0,08 m diam		Störhål.	57
235		Störhål	0,08 m diam		Del av dubbla störhål i gårdesgård.	57
236		Störhål	0,1 m diam		Del av dubbla störhål i gårdesgård.	57
237		Störhål	0,08 m diam		Del av dubbla störhål i gårdesgård.	57
238		Störhål	0,1 m diam		Del av dubbla störhål i gårdesgård.	57
239		Störhål	0,07 m diam		Störhål	57
240		Störhål	0,1 m diam		Del av dubbla störhål i gårdesgård.	57
241		Störhål	0,1 m diam		Del av dubbla störhål i gårdesgård.	57
242		Störhål	0,07 m diam		Störhål	57
243		Störhål	0,1 m diam		Störhål	58
244		Störhål	0,07 m diam		Störhål	58
245		Störhål	0,07 m diam		Störhål	58
246		Störhål	0,1 m diam		Störhål	58
247		Störhål	0,06 m diam		Störhål	58
248		Störhål	0,1 m diam		Störhål	58
249		Störhål	0,07 m diam		Störhål	58
250		Störhål	0,06 m diam		Störhål	58
251		Störhål	0,1 m diam		Störhål	58
252		Störhål	0,1 m diam		Störhål	58
253		Lager	1,85 x 1,8 m		kolluvium	58
254		Lager			Vattenavsatt lager med organiskt material. Naturligt.	59
255		Störhål	0,08 m diam		Störhål	60
256		Störhål	0,09 m diam		Störhål	60
257		Störhål	0,09 m diam		Störhål	60
258		Störhål	0,1 m diam		Del av dubbla störhål i gårdesgård.	60
259		Störhål	0,08 m diam		Del av dubbla störhål i gårdesgård.	60
260		Störhål	0,1 m diam		Störhål	60
261		Störhål	0,1 m diam		Störhål	60
262		Störhål	0,1 m diam		Störhål	60
263		Störhål	0,07 m diam		Störhål	60

Bilaga 2. Kontextbeskrivning, forts.

Kontextnr	Undersökt	Typ	Mått	Djup	Beskrivning	I schakt
264		Störhål	0,08 m diam		Störhål	60
265		Störhål	0,08 m diam		Störhål	60
266		Störhål	0,09 m diam		Störhål	62
267		Dike	2,55 x 1,85 m		Nedgrävning, avlång och oregelbunden, sannolikt dike. I nedgrävningen två stenar (0,5 x 0,25, 0,3 x 0,2 m). Sannolikt identisk med 268.	62
268		Dike	2,65 x 1,1 m		Nedgrävning, avlång och oregelbunden, sannolikt dike. I nedgrävningen tre stenar. Sannolikt identisk med 267.	64
269		Störhål	0,09 m diam		Störhål	64
270		Störhål	0,07 m diam		Störhål	64
271		Störhål	0,07 m diam		Störhål	64
272		Störhål	0,1 m diam		Störhål	64
273		Störhål	0,1 m diam		Störhål	64
274		Störhål	0,07 m diam		Störhål	64
275		Störhål	0,07 m diam		Störhål	64
276		Störhål	0,09 m diam		Störhål	64
277		Störhål	0,1 m diam		Störhål	64
278		Störhål	0,09 m diam		Störhål	64
279		Störhål	0,09 m diam		Störhål	64
280		Störhål	0,07 m diam		Störhål	64
281		Störhål	0,1 m diam		Störhål	64
282		Störhål	0,1 m diam		Störhål	64
283		Störhål	0,1 m diam		Störhål	64
284		Störhål	0,1 m diam		Störhål	64
285		Lager	2,25 x 1,9 m		kolluvium	68
286		Lager	33 x 2,1 m		kolluvium	21
1001		Dike				
1002		Dike				10
1003		Dike				10
1004		Dike				10
1005		Dike				18
1006		Dike				23
1007		Dike				23
1008		Dike				24
1009		Dike				44
1010		Dike				44
1011		Dike				44
1012		Dike				44
1013		Dike			Fynd av flintgods i diket.	32
1014		Dike				31
1015		Dike				30
1016		Dike				38
1017		Dike				38
1018		Dike				39
1019		Dike				52

Bilaga 2. Kontextbeskrivning, forts.

Kontextnr	Undersökt	Typ	Mått	Djup	Beskrivning	I schakt
1020		Dike				56
1021		Dike				11
1022		Dike				57
1023		Dike				59
1024		Dike				64
1025		Dike				64
1026		Dike				65
1027		Dike				65
1028		Dike				65
1029		Dike				65
1030		Dike				66
1031		Dike				67
1032		Dike				68
1033		Dike				69
1034		Dike				70
1035		Dike				70

BILAGA 3. FYNDLISTA

Fyndnr	Material	Sakord	Del	Antal frag	Vikt	Beskrivning
1:23:1	Flinta	Avslag		1	15,5 g	Avslag med bruksretusch. I matjorden.
1:525:1	Flinta	Avslag		1	1,4 g	Avslag. Hög plattformsvinkel, möjligen bifacialt. Tredje avslaget i en sekvens enligt bevarade avspaltningsryggar. I matjorden.
1:526:1	Flinta	Avslag		1	14,3 g	Avslag från neolitisk yxtillverkning. I matjorden.
1:1652:1	Keramik	Kärl	buk?	2	25,38 g	Med profilering. Trol yngre br å. I matjorden.
101:2103:1	Keramik	Kärl	botten	2	4,48 g	Rödgoods ca 1640-1680
106:231:1	Keramik	Kärl	buk	1	6,31 g	Förhistorisk
112:242:1	Keramik	Kärl		1	7,7 g	Förhistorisk
114:263:1	Keramik	Kärl		1	7,69 g	Rabbad. Yngre br å
136:562:1	Flinta	Avslag		1	2,3 g	Avslag. Opreparerad plattform samt gångjärnsbrott dorsalt. Möjligen en rensning av kärnfront.
153:729:1	Keramik	Kärl		1	12,03 g	Förhistorisk
212:1798:1	Keramik	Kärl		5	4,87 g	Förhistorisk
223:1976:1	Keramik	Kärl	Mynning	1	11,65 g	AIV-gods, vikingatid
268:2314:1	Keramik	Kärl		1	4,12 G	Rödgoods ca 1640-1680
1032:2401:1	Keramik	Krus/gryta	Buk	1	20,57 g	Rödgoods ca 1650-1700, möjligen senare

BILAGA 4. MAKROFOSSILANALYS

En del av undersökningsområdet utgörs i dag av en jämn sluttande slänt. I samband med avbaningen påträffades flera kolluvier som visar på ett äldre och mer kuperat landskap under dagens utjämnade fullåkersbygd. I samband med en slutundersökning skulle dessa kunna hjälpa till att rekonstruera ett forntida landskap. Kolluvierna är uppbyggda under en längre tid och i dessa finns flera brukningshorisonter som skulle kunna dateras för att klarlägga under hur lång tid dessa har bildats.

Förkolnad växtmakrofossil förekommer i knappt en tredjedel av de analyserade anläggningarna. Det är förkolnade sädeskorn och ogräs vilka kan ses som hushållsavfall. Åtminstone skalkorn och bröd-/kubbvete har odlats. Av de åkerogräs som förekommer kan man dra slutsatsen att åkrarna var gödslade. Sammantaget tyder artsammansättningen på att det finns en eller flera bosättningar i närheten.

Anl.	P.nr.	Art	Art	Antal	Kol	Rötter	Recent material	Lämpligt för datering	Kolprov
110	471	Bröd-/kubbvete	<i>Triticum aestivodicoccum</i>	2	+	+++	+++	Vete	
115	473	Fragmenterad säd	<i>Cerealia fragmenta</i>	1	++	+		Fragmenterad säd	
		Måra	<i>Galium spp.</i>	1					
119	474				+	++		Kol	
121	475	Hassel	<i>Corylus avellana</i>		+			Hassel (kol)	x
135	539				++	+++		Kol	
136	563				++	+++	+	Björk (kol)	
145	617				++	+++		Kol	
152	728				(+)				
165	916	Skalkorn	<i>Hordeum vulgare</i>	1	+	+		Skalkorn	
		Åkerbinda	<i>Fallopia convolvulus</i>	1					
172	892				++	+++		Björk (kol)	
194	1476				(+)	++			
209	705	Ask	<i>Fraxinus exelsior</i>		+			Ask (kol)	x
220	1947				+	++		Kol	

BILAGA 5. ¹⁴C-ANALYS

International Chemical Analysis Inc.
 1951 NW 7th Ave
 STE 300
 Miami, FL U.S.A 33136

Summary of Ages

Submitter Name: Marta Lindeberg

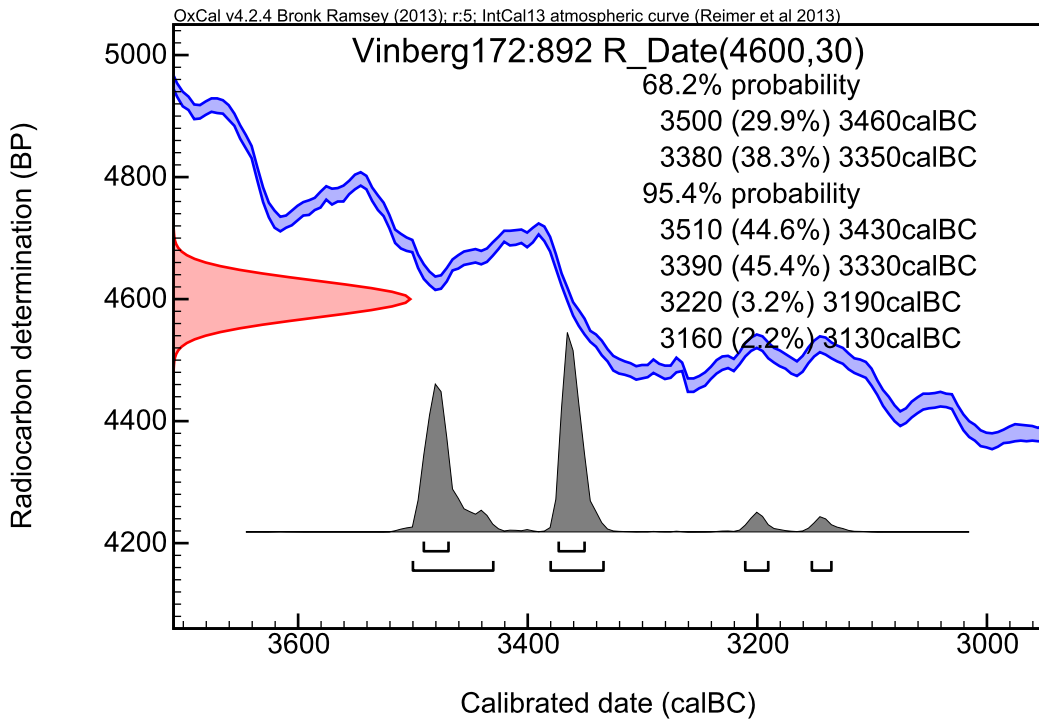
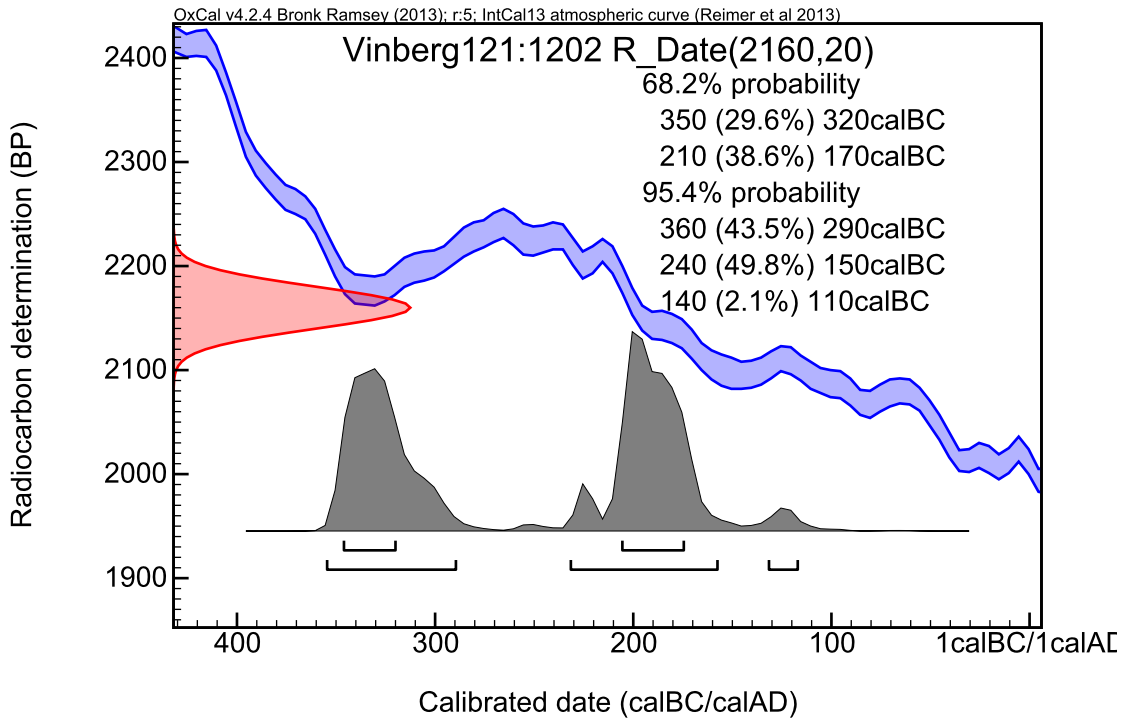
Company Name: Arkeologikonsult

Address: Optimusvagen 14 19434 Upplands Vasby Sweden

ICA ID	Submitter ID	Material Type	Pretreatment	Conventional Age	Calibrated Age
15P/1202	110:471	Plant	AAA	1.4154 +/- 0.0043 F14C	Cal 1960 - 1965 AD (25.8%) Cal 1970 - 1975 AD (69.6%)
15P/1203	121:475	Plant	AAA	2160 +/- 20 BP	Cal 355 - 290 BC (43.5%) Cal 230 - 160 BC (49.8%) Cal 130 - 120 BC (2.1%)
15P/1204	172:892	Plant	AAA	4600 +/- 30 BP	Cal 3500 - 3430 BC (44.6%) Cal 3380 - 3330 BC (45.4%) Cal 3210 - 3190 BC (3.2%) Cal 3150 - 3140 BC (2.2%)

- Calibrated ages are attained using INTCAL13: **IntCal13 and Marine13 Radiocarbon Age Calibration Curves 0–50,000 Years cal BP.** *Paula J Reimer, Edouard Bard, Alex Bayliss, J Warren Beck, Paul G Blackwell, Christopher Bronk Ramsey, Caitlin E Buck, Hai Cheng, R Lawrence Edwards, Michael Friedrich, Pieter M Grootes, Thomas P Guilderson, Halldur Halldason, Irka Hajdas, Christine Hatté, Timothy J Heaton, Dirk L Hoffmann, Alan G Hogg, Konrad A Hughen, K Felix Kaiser, Bernd Kromer, Sturt W Manning, Mu Niu, Ron W Reimer, David A Richards, E Marian Scott, John R Southon, Richard A Staff, Christian S M Turney, Johannes van der Plicht.* **Radiocarbon 55(4), Pages 1869-1887.**
- Unless otherwise stated, 2 sigma calibration (95% probability) is used.
- Conventional ages are given in BP (BP=Before Present, 1950 AD), and have been corrected for fractionation using the delta C13.

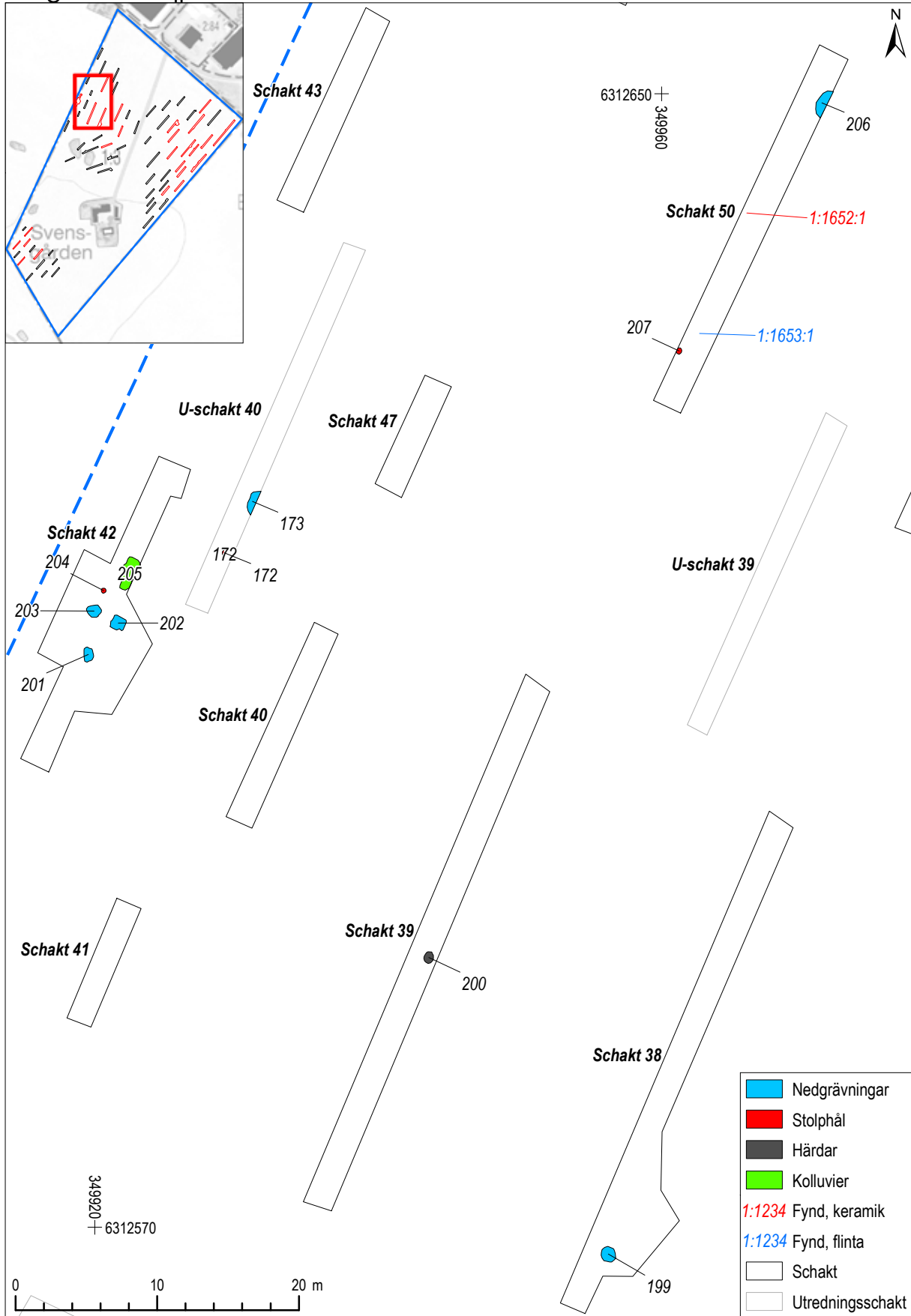
Bilaga 5. ¹⁴C-analys, forts.

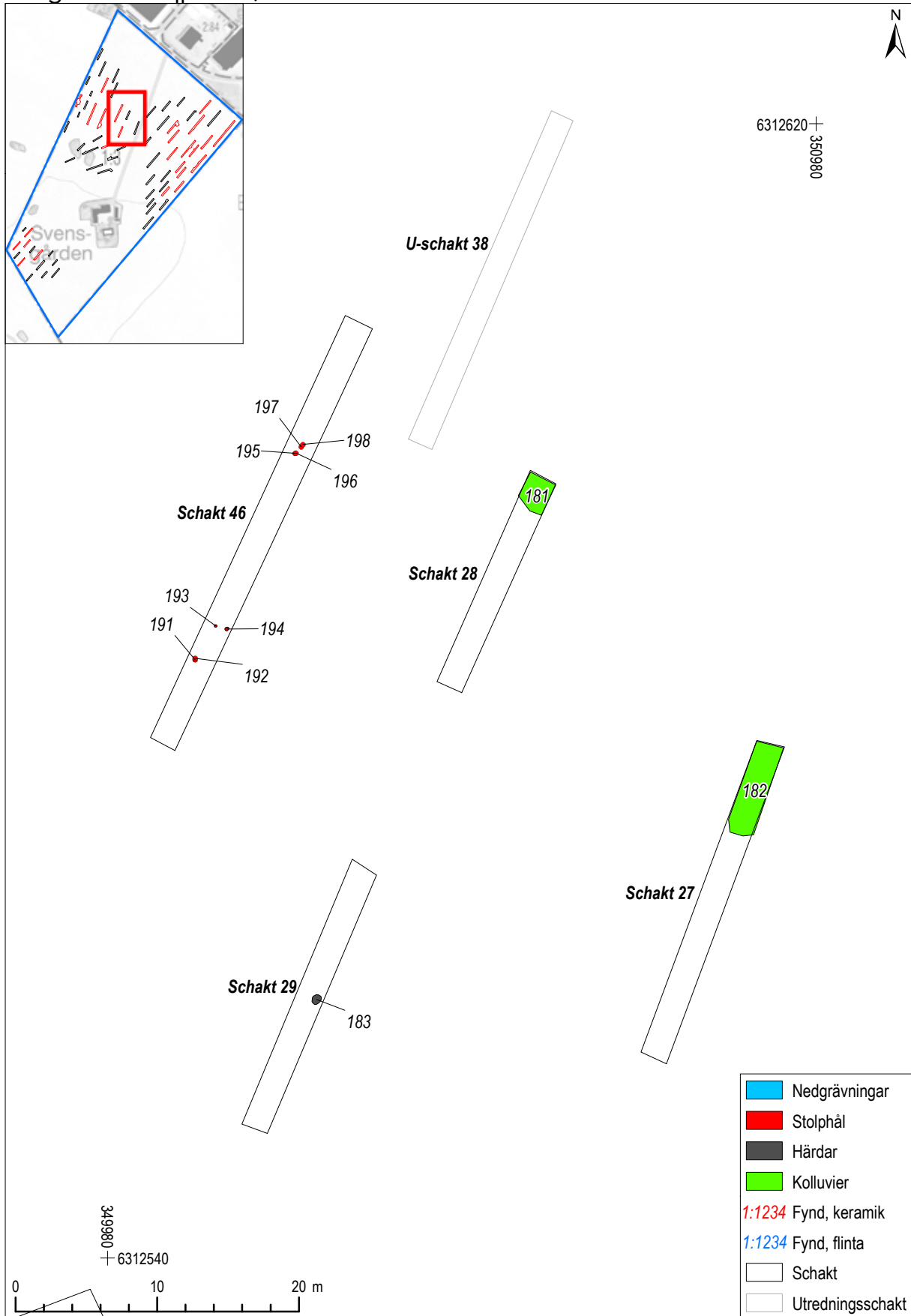
BILAGA 6. DETALJPLANER

Skala 1:400

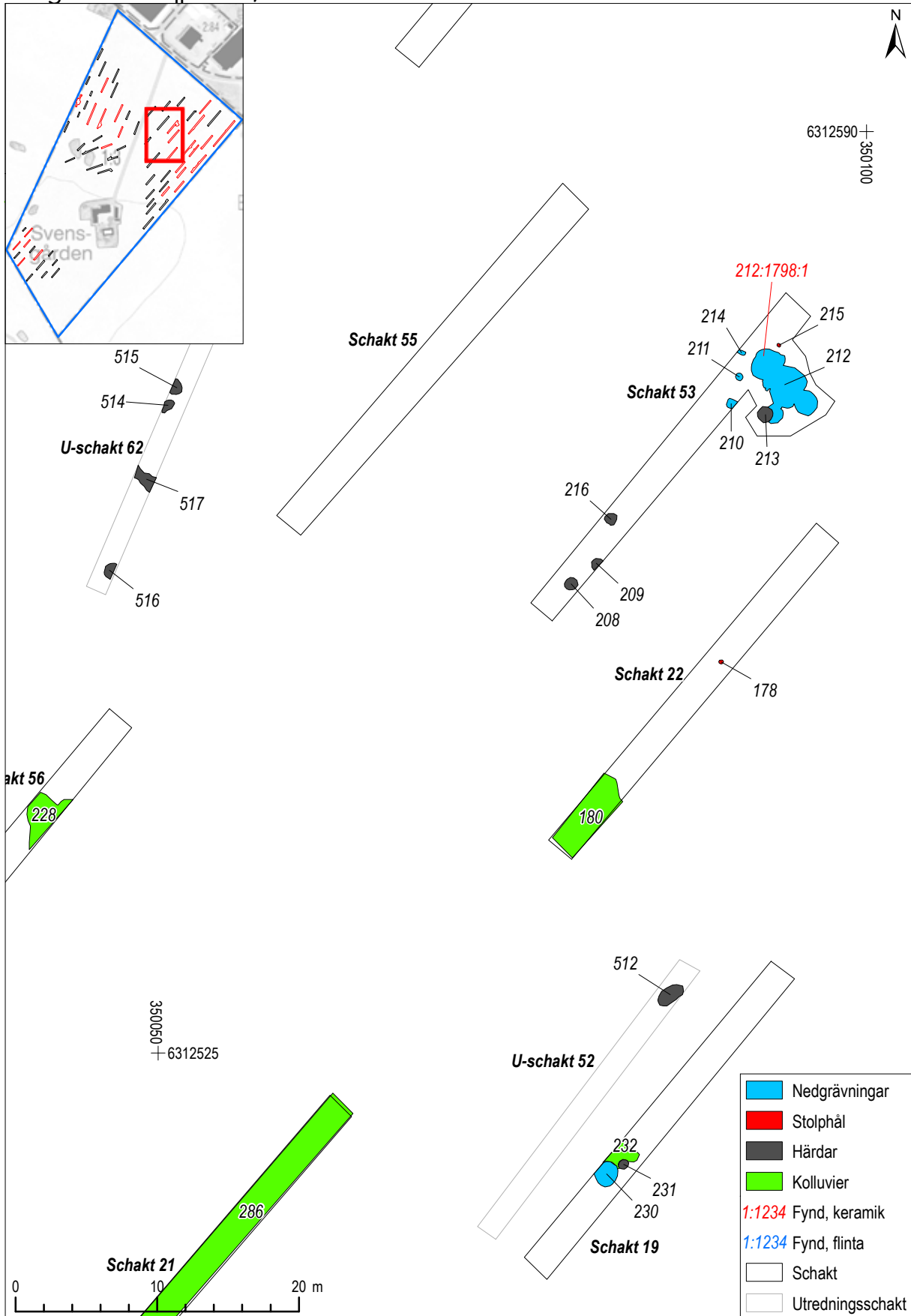
Bilaga 6. Detaljplaner

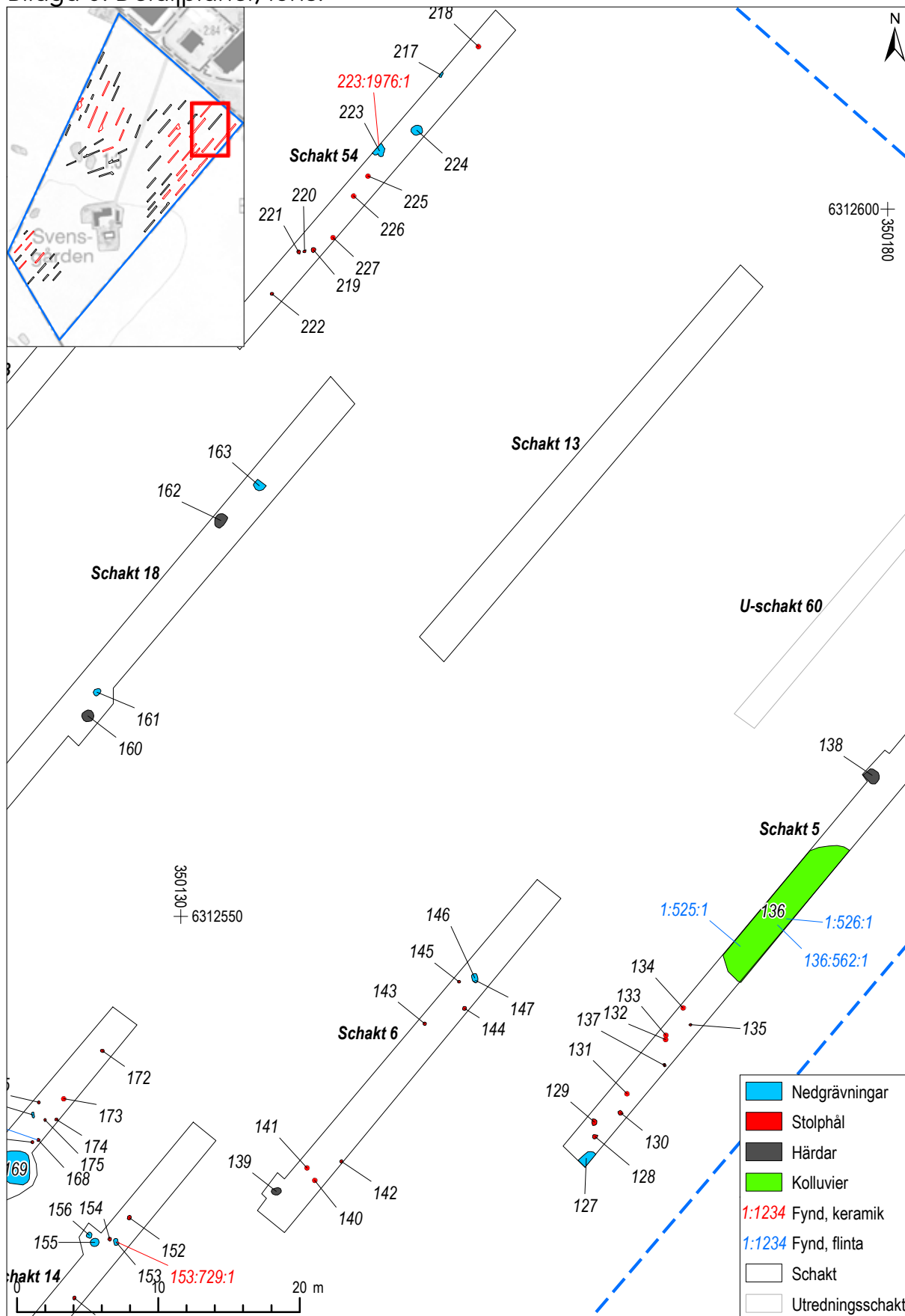
Bilaga 6. Detaljplaner, forts.

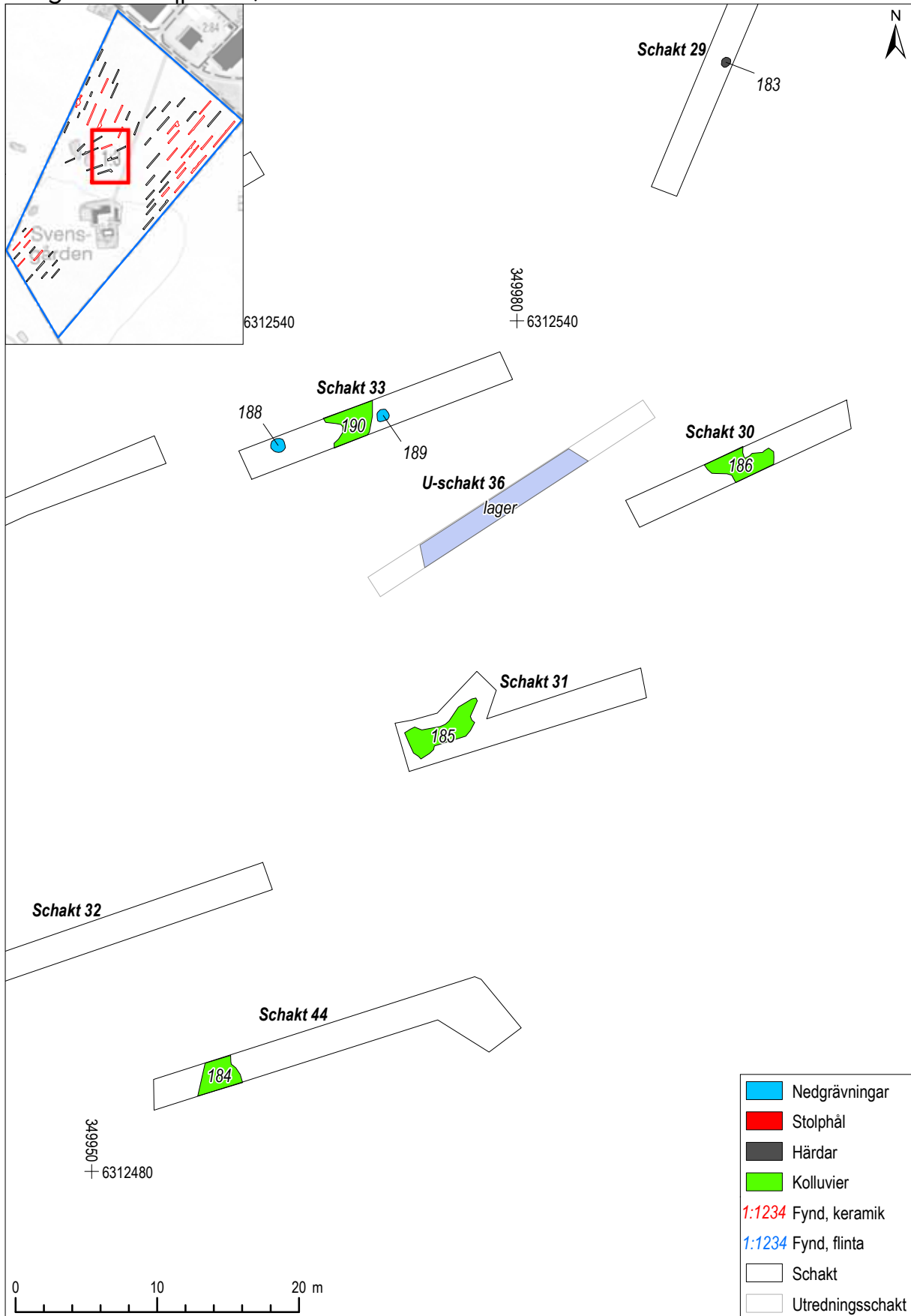
Bilaga 6. Detaljplaner, forts.

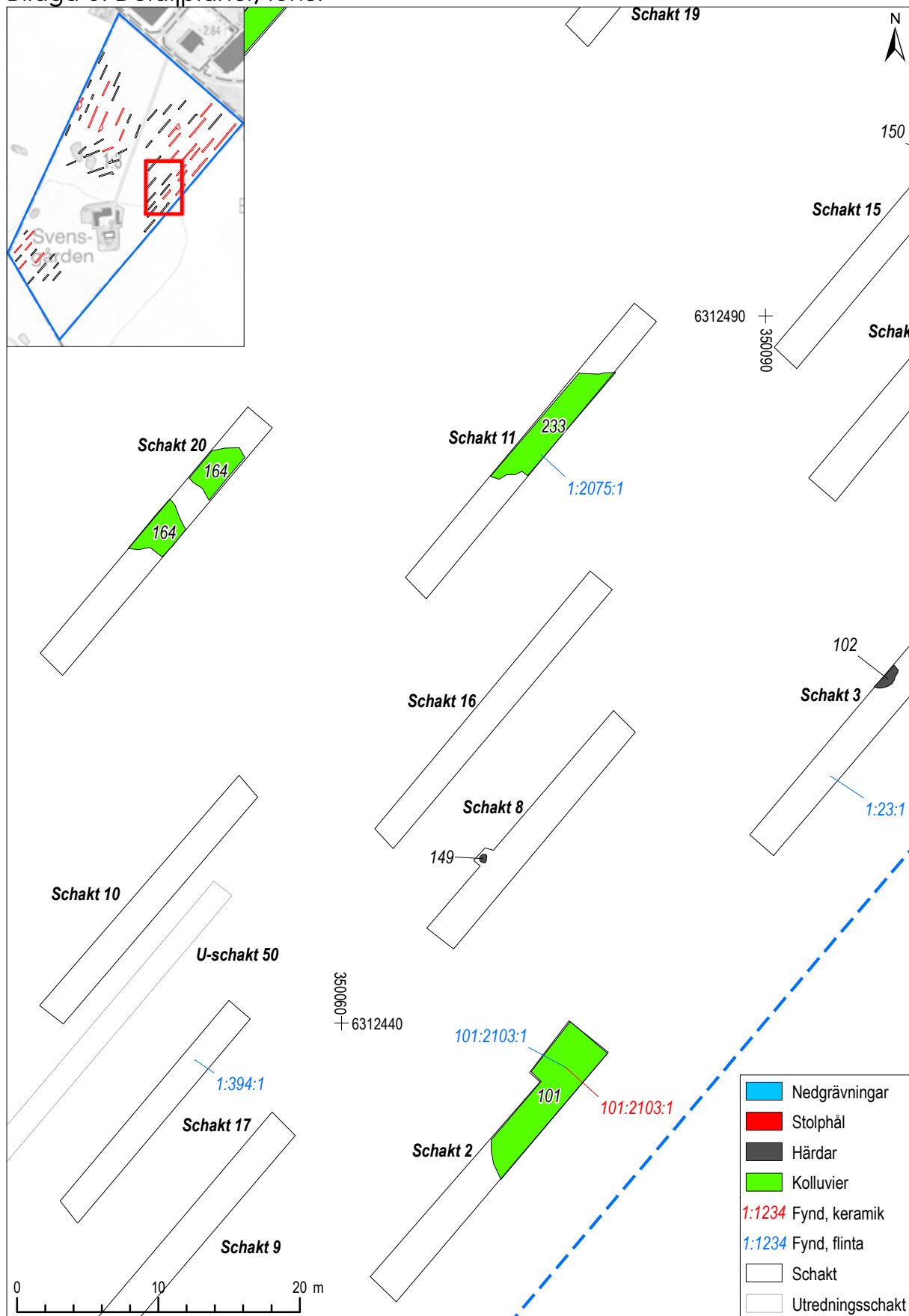
Bilaga 6. Detaljplaner, forts.

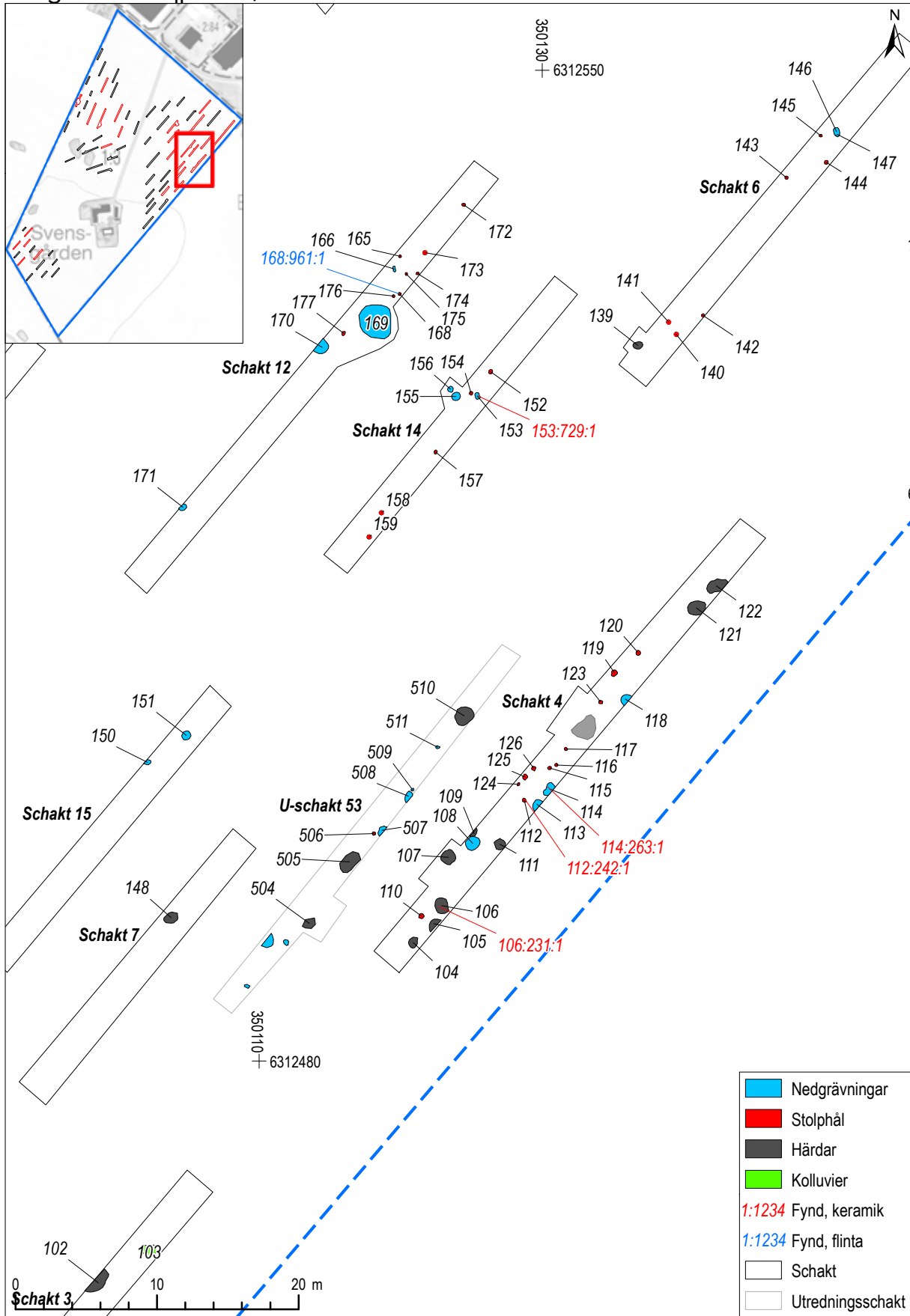
Bilaga 6. Detaljplaner, forts.

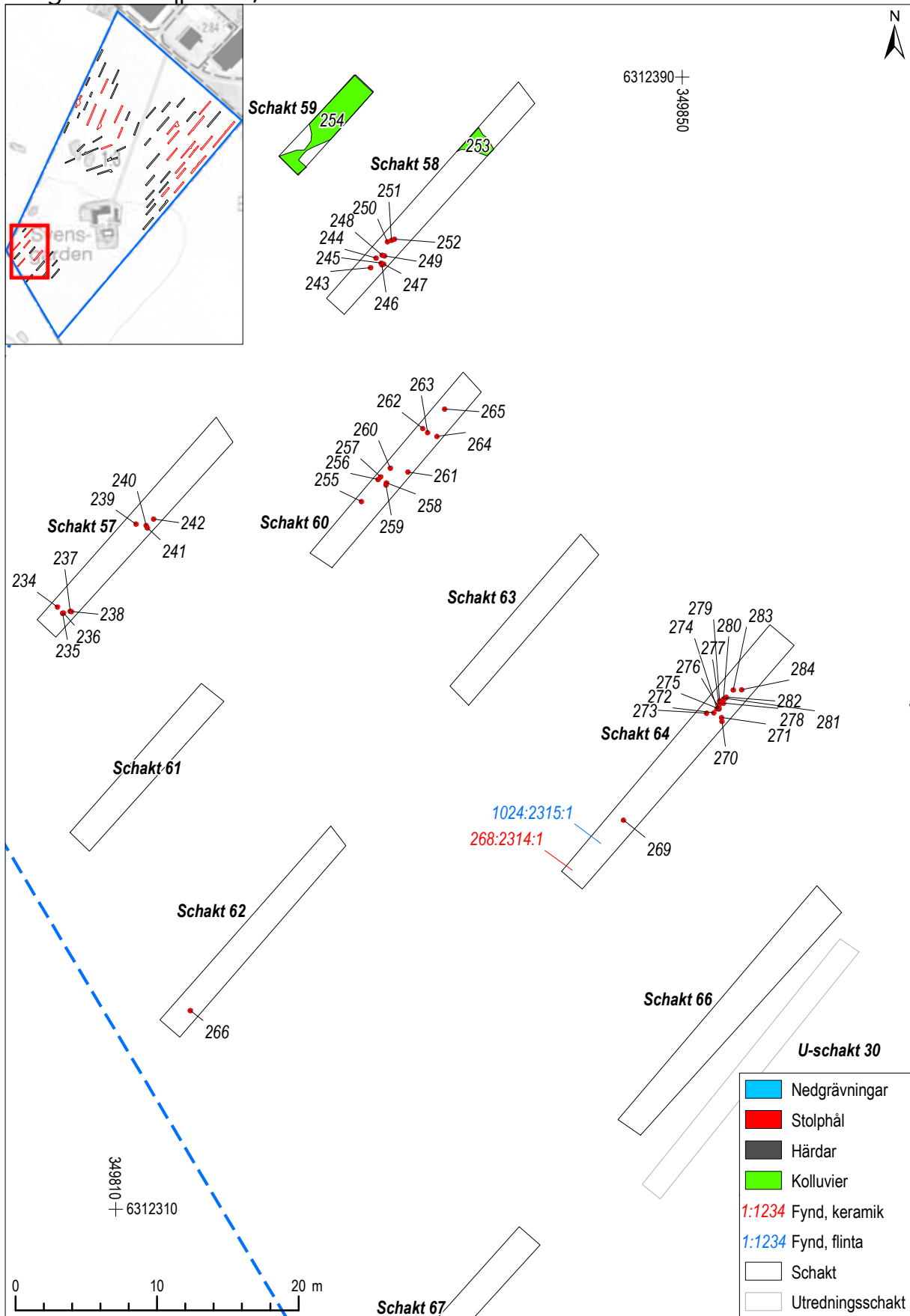
Bilaga 6. Detaljplaner, forts.

Bilaga 6. Detaljplaner, forts.

Bilaga 6. Detaljplaner, forts.

Rapporter från Arkeologikonsult 2016:2961